

VSM - PRRH "QENDRA E QYTETIT" KOMUNA E GLOGOCIT

Raporti i Vlerësimit Strategjik Mjedisor i
Planit Rregullues të Hollësishëm "Qendra e qytetit"
të Komunës së Glogocit

2023 - 2031

INSTITUTI PËR SHKENCË DHE TEKNOLOGJI "INSI" Sh.P.K
Bregu i Diellit, Qendra e re Tregtare, Nr.42 - Prishtinë

PËRMBAJTJE

1. HYRJJE	4
1.1 Nevoja për Vlerësim Strategjik Mjedisor.....	4
1.2 Korniza ligjore dhe institucionale	4
1.2.1 Direktiva e VSM e BE-së.....	4
1.2.2 Direktiva tjera të BE-së	5
1.2.3 Strategjia 2020 e Bashkimit European	6
1.2.4 Objektivat zhvillimore të Mijëvjeçarit të KB.....	6
1.2.5 Konventat ndërkombëtare mjedisore	7
1.2.6 Historiku legjislativ, organet administrative përgjegjëse	8
1.3 Qëllimi dhe objektivat e VSM	10
1.4 Procesi dhe metodologjia e VSM	11
2. ANALIZA E GJENDJES EKZISTUESE.....	13
2.1 Pozita gjeografike	13
2.2 Kufinj të sipërfaqes së planifikuar	15
2.3 Kushtet fiziko-gjeografike	16
2.3.1 Hipsometria dhe topografia	16
2.3.2 Pedologjia dhe Gjeologjia	16
2.3.3 Kushtet klimatike	16
2.3.4 Hidrografia	16
2.3.5 Biodiversiteti.....	17
2.3.6 Rreziqet natyrore.....	17
2.4 Kushtet socio-ekonomike.....	18
2.4.1 Shkalla e papunësisë dhe punësimit	18
2.4.2 Niveli i varfërisë	19
2.4.3 Disponueshmëria e banesave, përballueshmëria dhe cilësia	19
2.4.4 Akseset në objektet e shërbimeve publike sociale.....	20
2.4.5 Infrastruktura e transportit dhe opsionet e transportit publik.....	20
2.4.6 Disponueshmëria e parqeve, qendrave komunitare apo shërbimeve tjera publike ...	20
2.4.7 Faktorët mjedisorë dhe nivelet e ndotjes	21
3. ANALIZA E NDIKIMEVE	28

3.1 Metodologjia për përcaktimin e shkallës së ndikimeve.....	28
3.2 Ndikimet mjedisore	29
3.2.1 Analizë matricore e ndikimeve	30
3.3 Efektet kumulative	30
3.4 Përshkrimi i ndikimeve	32
4. IDENTIFIKIMI I MASAVE PËR ZBUTJEN E NDIKIMEVE NË MJEDIS	34
4.1 Masat e nevojshme për zbutjen e ndikimeve në komponentët mjedisorë.....	34
4.1.1 Cilësia e ujërave dhe tokës	34
4.1.2 Cilësia e ajrit.....	35
4.1.3 Ndotja nga zhurmat.....	36
4.1.4 Flora, fauna dhe peizazhi.....	36
4.1.5 Gjenerimi i mbeturinave.....	37
4.1.6 Trashëgimia natyrore dhe kulturore	37
4.1.7 Mbrotjtja e shëndetit dhe eliminimi i aksidenteve të mundshme	38
5. PLANI I MONITORIMIT MJEDISOR	39
6. PËRFUNDIME	41
7. REKOMANDIMET	42

LISTA E TABELAVE

Tabela 1 Hapat e hartimit të VSM dhe përshkrime të shkurtra të punës	12
Tabela 2 Komponentët mjedisore të parapara në raportin e VSM	28
Tabela 3 Analizë matricore e ndikimeve nga jetësimi i intervenimeve kryesore që parasheh PRRH	30
Tabela 4 Analizë matricore e ndikimeve të prioriteteve strategjike që parasheh PRRH	31
Tabela 5 Përshkrimi i ndikimeve negative dhe positive në elementet mjedisore	33
Tabela 6 Plani i Monitorimit të Mjedisit	40

LISTA E FIGURAVE

Figura 1 Sipërfaqja dhe kufinj të e zonës “Qendra e Qytetit” - Glllogoc.....	15
--	----

LISTA E GRAFIKONEVE

Grafikoni 1 Koncentrimi mesatar vjetor i O3 në 2021.....	22
Grafikoni 2 Koncentrimi mesatar vjetor i O3 2022.....	22
Grafikoni 3 Koncentrimi mesatar vjetor i NO2 në 2021	23
Grafikoni 4 Koncentrimi mesatar vjetor i NO2 në 2022	23
Grafikoni 6 Koncentrimi mesatar vjetor i PM10 në 2021	24
Grafikoni 7 Koncentrimi mesatar vjetor i PM10 në 2022	24
Grafikoni 8 Koncentrimi mesatar vjetor i PM2.5 në 2021	25
Grafikoni 9 Koncentrimi mesatar vjetor i PM2.5 në 2022	25

LISTA E SHKURTIMEVE DHE AKRONIMEVE

BE – Bashkimi Europian

VSM – Vlerësimi Strategjik Mjedisor

PRrH – Plani Rregullues i Hollësishëm

HZK – Harta Zonale Komunale

ASK – Agjencia e Statistikave të Kosovës

AMMK – Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës

AFP – Anketa e Fuqisë Punëtore

ALPS (Agricultural Land Pollution Survey)

dB – Decibel

PMM – Plani i Monitorimit Mjedisor

IHMK – Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës

DSHPE – Drejtoria e Shërbimeve Publike dhe Emergjencave

DKRS – Drejtoria për Kulturë, Rini dhe Sport

DPUMM – Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Mbrojtjes së Mjedisit

DBZHE – Drejtoria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Ekonomik

MBPZhR - Ministria për Bujqësi, Pylltari, dhe Zhvillim Rural

1. HYRJJE

1.1 Nevoja për Vlerësim Strategjik Mjedisor

Raporti i Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM) është përgatitur si dokument përfundimtar i procesit të Planit Rregullues të Hollësishëm “Qendra e Qytetit” për Komunë e Glllogocit. Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një proces i cili identifikon, përshkruan dhe vlerëson efektet e mundshme të theksuara në mjedis nga implementimi i planit dhe ofrimin e alternativave të arsyeshme që marrin parasysh objektivat dhe fushëveprimin gjeografik të Planit. Hartimi i VSM-së është thelbësor për të siguruar që projektet e zhvillimit të jenë të qëndrueshme dhe të mos shkaktojnë ndikime negative në mjedis. Si proces sistematik dhe transparent, VSM vlerëson efektet mjedisore të politikave, planeve dhe programeve përpara se ato të miratohen dhe jep rekomandime për të reduktuar ose shmangur efektet negative.

Planet Rregulluese të Hollësishme mund të kenë ndikime të rëndësishme në mjedis, si ndryshimet në përdorimin e tokës, biodiversitetin dhe burimet ujore. Prandaj, nevojitet një VSM për të identifikuar ndikimet e mundshme mjedisore dhe për të siguruar marrjen e masave të duhura për të zbutur ose kompensuar ato. Hartimi i një VSM gjithashtu promovon pjesëmarrjen e publikut dhe angazhimin e palëve të interesuara në proceset e vendimmarrjes, duke çuar në rezultate më të informuara dhe të pranueshme të planifikimit.

Metodologjia për hartimin e raportit të VSM është në përputhje me Ligjin Nr. 03/L-230 për Vlerësimin Strategjik Mjedisor në përputhshmëri me Direktivën 2001/42/EC të Komisionit European mbi vlerësimin e efekteve të planeve dhe programeve të caktuara në mjedis.

1.2 Korniza ligjore dhe institucionale

1.2.1 Direktiva e VSM e BE-së

Direktiva 2001/42/EC e Komisionit European mbi vlerësimin e efekteve të planeve dhe programeve të caktuara në mjedis, u aprovua më 27 Qershor 2001. Kjo direktivë vlen për një varg të gjerë të planeve dhe programeve publike të cilat janë subjekt i përgatitjes dhe/ose miratimit nga një autoritet në nivelin kombëtar, rajonal ose lokal, ose që përgatiten nga një autoritet për miratim përmes procedurave legislative dhe të cilat kërkohen nga dispozitat legislative, rregullatore ose administrative.¹

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>

Një VSM është i obligueshëm për planet/programet si vijon:

- Përgatiten e planeve për bujqësi, pylltari, peshkim, energjetikë, industri, transport, menaxhimtë mbeturinave/ujit, telekomunikim, turizëm, planifikimin të qytetit & vendos shrytëzimt e tokës dhe të cilat vendosin kornizën për miratimin e zhvillimit të ardhshëm të projekteve të shënuara në listën e Direktivës për Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor (VNM);
- Janë përcaktuar për të kërkuar një vlerësim sipas Direktivës së Vendbanimeve. Gjerësisht, për planet/programet që nuk janë të përfshira më lart, shtetet anëtare duhet ta kryejnë një procedurë të shoshitjes për ta përcaktuar nëse planet/programet ka mundësi të kenë efekte domethënëse mjedisore. Nëse kanë efekte domethënëse nevojitet një VSM. Procedura e shoshitjes bazohet në kriteret e përcaktuara në Shtojcën II të Direktivës.

Procedurat e VSM

Raporti VSM përgatitet dhe në të identifikohen efektet domethënëse të mundshme në mjedis dhe alternativa të arsyeshme të planit ose të programit të propozuar. Autoritetet publike dhe mjedisore informohen dhe konsultohen lidhur me projektin e planit ose të programit dhe përgatitet raporti VSM. Raporti i VSM dhe rezultatet e konsultimeve merren parasysh para aprovimit. Kur të aprovohet plani ose programi, informohen autoritetet mjedisore dhe opinioni dhe informatat përkatëse vihen në dispozicion të tyre. Në mënyrë që të identifikohen efektet e pa parashikueshme të pafavorshme në një fazë të hershme, efektet domethënëse mjedisore të planit ose të programit duhet të monitorohen.

1.2.2 Direktiva tjera të BE-së

Ekzistojnë shumë direktiva tjera të BE-së me të cilat Direktiva e VSM-së ka lidhje të qarta dhe të cilat janë të rëndësishme nëse janë duke u shqyrtuar çështjet mjedisore.

Sipas Marsden (2008) VSM-ja ka lidhje të ngushta procedurale me Direktivën VNM, në veçanti me që vlerësimi i mjedisit për sektorët e shënuar nën këtë të fundit duhet ta vendosë kornizën për projektet e shënuara nën këtë të parën. Po ashtu ka lidhje të ngushta procedurale me Direktivën për Vendbanimet, e cila përmendet qartë në direktivën VSM. Direktiva Kornizë për Ujërat bashkërisht me Direktivën për Vendbanimet përmban kërkesat e veta jo vetëm për paraqitjen e planeve dhe të programeve, por po ashtu edhe të vlerësimit, duke nxitur nevojën për procedura të bashkërenduara ndërmjet ligjeve të ndryshme.

1.2.3 Strategjia 2020 e Bashkimit European

Përveç dokumenteve legislative të BE-së të përmendura më sipër, strategjia 2020 e BE-së me prioritetet, objektivat dhe nismat më të mëdha, është dokument i rëndësishëm i politikave si për vetë BE-në ashtu edhe për rajonet fqinje, në veçanti Ballkanin Perëndimor, duke qenë se bashkëpunimi rajonal me këtë rajon është identifikuar si njëri prej prioritetëve të politikave për BE-në. Në kuadër të strategjisë 2020 të BE-së zgjerimi i mundshëm i BE-së me vendet e Ballkanit Perëndimor është identifikuar si mjet i jashtëm i politikave për zhvillim dhe vende pune. Prioritetet strategjike përfshijnë “zhvillimin e shpejtë, të qëndrueshëm, gjithëpërfshirës”. Janë shtatë nisma të mëdha si: *“Europa efikase sa ju përket burimeve”* dhe *“Një politikë industriale për epokën e globalizimit”* të lidhura drejtpërdrejtë me çështjet e që ndrueshmërisë. Nisma të tjera si *“Agjenda Digjitale për Europën”*, *“Unioni i Përtëritjeve”*, *“Rinia në lëvizje”*, *“Një agjendë për shkathtësi dhe vende të reja pune”* dhe *“Platforma europiane kundër varfërisë”*, gjithashtu kanë një kontribut në parimin e zhvillimit të qëndrueshëm nëse do të zbatoheshin në mënyrë efikase.

Strategjia poashtu përfshin objektivat e matshëm që duhet të arrihen gjatë periudhës së zbatimit, nuk ka dyshim që është plotësisht e dobishme si për shtetet anëtare aktuale ashtu edhe për ato të ardhshmet që të bashkëpunojnë në mënyrë që t’i arrijnë objektivat mjedisore të strategjisë, siç janë:

- zvogëlimi prej 20% i emetimeve të gazrave serrë;
- 20% rritje të shkallës së energjisë nga burime të ripërtëritshme efikase të energjisë.

Prandaj është e arsyeshme që drejtimi i këtyre objektivave të integrohet në strategjitë dhe në planet e veprimit mjedisore kombëtare, rajonale dhe lokale, përfshirë procedurat për vlerësimin strategjik të mjedisit.

1.2.4 Objektivat zhvillimore të Mijëvjeçarit të KB

KB kanë një rol aktiv në zhvillimin e Kosovës, edhe pse jo shtet anëtar, KB vepron në Kosovë nën mandatin e misionit UNMIK në mënyrë që t’i sigurojë kushtet për jetë të qetë dhe normale për të gjithë banorët e Kosovës dhe për avancimin e stabilitetit rajonal në Ballkanin Perëndimor. Objektivat strategjike të KB janë aprovuar në vitin 2000, kur udhëheqësit botërorë u mbledhën në Nju Jork për të marrë pjesë në Samitin e Mijëvjeçarit, pjesëmarrësit aprovuan Deklaratën e Mijëvjeçarit të KB (Asambleja e Përgjithshme e KB, 2000) me qëllimin kryesor të përgjithshëm për ta zvogëluar varfërinë me afatin e fundit kohor vitin 2015. Kjo nismë është bërë e njohur si Objektivat Zhvillimore të Mijëvjeçarit². Janë 7 objektiva me qëllime specifike, një prej

²http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

objektivave i kushtohet qëndrueshmërisë mjedisore, në mënyrë që të sigurohet vendosja e qëllimeve në vijim:

- Integrimi i parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në politikat dhe programeve të vendit dhe kthim i mbrapsht i humbjes së burimeve mjedisore;
- Zvogëlimi i humbjeve të biodiversitetit duke arritur deri më 2010 një zvogëlim domethënës të shkallës së humbjes;
- Përgjysmimi i përqindjes së popullsis pa qasje të qëndrueshme tek uji i sigurt i pijshëm dhe higjiena publike themelore deri në vitin 2015;
- Deri më 2020 të arrihet një përmirësim i rëndësishëm në jetë së paku 100 banorëve të lagjeve të varfra.

Edhe pse në këto 15 vitet e fundit u bë një progres i dukshëm në arritjen e OZHM-ve, shumë objektivat nuk u arritën. Për të përshpejtuar progresin dhe avancuar zhvillimin përtej vitit 2015, Asambleja e Përgjithshme e OKB-së, më 25 shtator 2015 miratoi axhendën e zhvillimit të post 2015, duke vendosur objektivat dhe pikësynimet e reja për 15 vitet e ardhshme. Axhenda e re përcakton shtatëmbëdhjetë Objektiva për Zhvillim të Qëndrueshëm (OZHQ) ose Sustainable Development Goals (SDG), të cilat kanë si afat vitin 2030 dhe kërkojnë të ndërtojnë e plotësojnë atë që OZHM nuk e arritën. Në këtë axhendë të re të zhvillimit, mjedisi konsiderohet të kenë rol kyç në të gjitha dimensionet e zhvillimit të qëndrueshëm, për sa qështjet mjedisore kanë lidhje me disa probleme kryesore globale dhe kanë ndikim në të gjitha aktivitetet njerëzore dhe në cilësinë e jetës së njeriut. Kjo është arsyeja pse mjedisit i janë dhënë objektiva të posatshme (OZHQ nr. 11, 13 dhe 15) por edhe objektiva tjera substancialisht përmbajnë çështjet mjedisore. Këto objektiva janë të rëndësishme që të kenë një qasje gjithëpërfshirëse në trajtimin dhe adresimin e problemeve globale të mjedisit.

1.2.5 Konventat ndërkombëtare mjedisore

1.2.5.1. Konventa Aarhus-it (25 Qershor 1998): sipas të cilës shteti duhet të garantojë të drejtën e publikut për të pasur informacion për mjedisin, të marrë pjesë në marrjen e vendimeve mjedisore dhe t'i drejtohet trupave gjyqes në lidhje me çështjet e mjedisit. Tri shtyllat kryesore të konventës:

- E drejta e publikut për informacion
- E drejta e publikut për pjesëmarrje
- E drejta e publikut për drejtësi

1.2.5.2. Konventa Espoo: përcakton obligimet e palëve për ta vlerësuar ndikimin në mjedis të aktiviteteve të caktuara në një fazë të hershme të planifikimit. Po ashtu i formulon obligimet e përgjithshme të shteteve për ta njoftuar njëra tjetrën dhe për t'u këshilluar me njëra tjetrën lidhur me të gjitha projekte të mëdha që janë në shqyrtim dhe që ka gjasa të kenën dikim të rëndësishëm të pafavorshëm në mjedis përtej kufijve.

1.2.5.3. Protokoli i Kievit kërkon që vlerësimi strategjik i mjedisit të kryhet për planet dhe programet të cilat përgatiten për bujqësi, pylltari, peshkim, energjetikë, industri përfshirë minierat, transport, zhvillimi rajonal, menaxhim të mbeturinave, menaxhim të ujërave, telekomunikim, turizëm, planifikimi të qytetit ose të fshatit ose shfrytëzim të tokës, dhe të cilat vendosin kornizën për miratimin e zhvillimit të ardhshëm për projektet. Protokoli lejon identifikimin dhe parandalimin e ndikimeve të mundshme mjedisore që nga fillimi i procesit të vendimmarrjes duke zhvilluar politika të qëndrueshme të transportit se sa minimizimin e ndikimeve mjedisore në ndërtimin e rrugëve.

Protokoli i Kievit për Vlerësimin Strategjik Mjedisor, kërkon nga palët e tij që të vlerësojnë pasojat e planeve dhe programeve të tyre zyrtare. Protokoli i Kievit ofron një pjesëmarrje të gjerë të publikut në vendimmarrjen e qeverisë në sektorët zhvillimorë. Protokoli i Kievit rëndësi të veçantë i kushton edhe shëndetit njerëzor.

1.2.6 Historiku legjislativ, organet administrative përgjegjëse

1.2.6.1. Ligji i Kosovës për Vlerësimin Strategjik Mjedisor

Ligji nr. 03/L-230 Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor, ka për qëllim që përmes vlerësimit strategjik mjedisor të planeve dhe programeve, të sigurojë shkallë të lartë të mbrojtjes së mjedisit dhe shëndetit të njeriut. Ligji nënvizon rëndësinë e integritetit të parimeve për mbrojtjen e mjedisit në procedurën e përgatitjes, miratimit dhe realizimit të planeve dhe programeve përkatëse me ndikim domethënës në mjedis, me synim të promovimit të zhvillimit të qëndrueshëm. Ligji përcakton kriteret për përcaktimin e nevojës për VSM, të dhëna mbi përgatitjen e raportit, informacionet që duhet përfshirë, debati publik, etj. Planet dhe programet të cilat duhet t'i nënshtrohen procesit të VSM, nuk mund të aprovohen ose t'i dorëzohen organit legjislativ për aprovim pa raportin e VSM. Ligji është përafshuar me Direktivën 2001/42/EC, datë 27 Qershor 2001.³

³ <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2711>

Përveç, Ligjit Nr. 03/L-230 të Kosovës për Vlerësimin Strategjik Mjedisor janë konsultuar edhe ligjet tjera relevante mjedisore dhe aktet nënligjore më të rëndësishme të aplikuara për hartimin e këtij raporti:

- Ligji nr. 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit
- Ligji nr.03/L-106 për Planifikim Hapësinor
- Ligji nr.04/L-147 për Ujërat e Kosovës
- Ligji nr. 03/L-233 mbi Mbrojtjen e Natyrës
- Ligji nr. 02/L-26 për Tokën Bujqësore
- Ligji nr. 02/L-035 për Veprimtaritë Hidrometeorologjike
- Ligji nr. 02 / L-102 për Mbrojtjen nga Zhurma
- Ligji nr. 03/L-043 për Parandalimin dhe Kontrollin e Integruar të Ndotjes
- Ligji nr. 03/L-160 për Mbrojtjen e Ajrit nga Ndotja
- Ligji nr. 03/L-214 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis
- Ligji nr.04 / L-060 për Mbeturina
- Ligji nr. 02/L-197 për Kimikate
- Ligji nr. 02/L-78 për Shëndetësi Publike
- Ligji nr.03/L-153 për ndryshimin dhe plotësimin e ligjit nr.2003/3 për Pyjet e Kosovës
- Ligji nr. 02/L-53 për Gjuetinë
- Ligji nr. 04/ L-176 për Turizmin
- Ligji nr. 04/-L-027 për Mbrojtje nga Fatkeqësitë Natyrore dhe Fatkeqësitë tjera
- Ligji nr. 03/L-163 për Minierat dhe Mineralet
- Ligji 2003/11 për Rrugët
- Ligji Nr. 03/L-040 për Vetqeverisje Lokale
- Ligji nr. 03/L-104 për Mbrojtje nga Rrezatimi Jo-jonizues, Jonizues dhe Sigurinë Nukleare
- Ligji 2008/03-L039 për Zonat e Veçanta të Mbrojtura, etj.

1.2.6.2. Ligji i Kosovës për Planifikim Hapësinor

Ligji për Planifikimin Hapësinor është aprovuar në shtator 2003 dhe është ndryshuar në nëntor 2008 (Ndryshimi i Ligjit për Planifikim Hapësinor, Ligjinr. 03/L-106), ndërkaq në korrik të viti 2013 është aprovuar Ligji i ri i Planifikimit (Ligji Nr. 04/L-174) duke pasur si qëllim kryesor:

- Rregullimin e të gjitha çështjeve që kanë të bëjnë me planifikimin hapësinor dhe urban;
- Duhet t'i respektojë parimet e mbrojtjes së burimeve natyrore të dhe ta përkrahë zhvillimin e qëndrueshëm;
- Duhet t'i përkrahë proceset gjithëpërfshirëse dhe pjesëmarrëse dhe duhet t'i përfshijë të gjitha palët e interesuara dhe komunitetet;
- Përkrahja e zhvillimeve hapësinore evropiane që janë duke ndodhur etj.

Sipas Ligji Nr. 04/L-174 në Kosovë ekzistojnë 2 nivele të planifikimit (qendror dhe lokal) dhe llojet e planeve janë Plani Hapësinor i Kosovës, Harta Zonale e Kosovës, Planet Hapësinore për Zona të Veçanta, Planet Zhvillimore Komunale (PZHK), Harta Zonale e Komunës, dhe Planet Rregulluese Urbane të Hollësishme. Për të gjitha ato lloje të planeve është i obligueshëm rishikimi dhe mundësitë për pjesëmarrje të opinionit. PZHK si lloji më i rëndësishëm për detyrën aktuale është plani multi-sektorial për gjithë territorin e komunës që i përcakton objektivat afatgjata për zhvillimin ekonomik, shoqëror dhe hapësinor. Ai duhet ta përfshijë periudhën prej së paku 8 vjetëve dhe ta përfshijë një Plan për zhvillimin e hapësirave urbane dhe fshatrave brenda komunës. Te gjitha nivelet e Planeve duhet te përfshijnë zhvillimin e qendrueshëm si dhe për secilin Plan obligohet përgaditja e raportit të VSM paralelisht me Planin.

Sipas Ligjit Nr. 04/L-174 për Planifikimin Hapësinor, Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës (MMPHI) është përgjegjëse për bashkërendimin e planifikimit hapësinor në Kosovë dhe për propozimin për politikën për zhvillim hapësinor në fushën e planifikimit hapësinor, si dhe për hartimin e dokumenteve dhe të raporteve përkatëse për planifikimin hapësinor, shqyrtimin dhe monitorimin e të gjitha dokumenteve planifikuese në mbarë territorin e Kosovës. Ndërsa autoritetet lokale janë përgjegjës për zbatimin zhvillimet urbane të nivelit lokal të cilat duhet të jenë në harmoni me politikën dhe programet nacionale si dhe duke respektuar përgjegjësitë që dalin nga Ligji Nr. 04/L-174.

1.3 Qëllimi dhe objektivat e VSM

Qëllimi i raportit për PRRH “Qendra e Qytetit” në komunën e Glogocit është që të bëjë identifikimin, përshkrimin dhe vlerësimin e ndikimeve të rëndësishme që mund të rezultojnë nga zbatimi i PRRH-së, si edhe të japë alternativën më të favorshme për zhvillimin e tij nga pikëpamja mjedisore.

Objektivat:

- Të kontribuojë në zhvillimin e qëndrueshëm dhe mbrojtjen e mjedisit
 - të konsiderojë efektet e planit mbi mjedisin;
 - të identifikojë alternativat më të përshtatshme për mjedisin;
 - të identifikojë dhe parandalojë efektet kumulative.
- Të rrisë performancën e VNM
 - të identifikojë dhe orientojë procesin lidhur me efektet potenciale negative mbi mjedisin;
 - të jap argumente për justifikimin e projekteve;

- të reduktojë kohën për grumbullimin e informacionit apo për studime paraprake;
- Të integrojë çështjet mjedisore në procesin e vendimmarrjes
 - të promovojë mbrojtjen e mjedisit;
 - të kontribuojë për një vendimarrje sa më të mire;
- Të ndihmoj për një vendimarrje transparente, përballë interesave të publikut dhe grupeve të interesit.

1.4 Procesi dhe metodologjia e VSM

Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një proces i identifikimit paraprak dhe shqyrtimit të ndikimeve të mundshme negative në mjedis dhe shëndetin e njeriut të shkaktuara nga zbatimi i planit, programit ose dokumenti tjetër strategjik. Në raportin e VSM përfshihen edhe masat e rekomanduara për mënjanimin dhe zbutjen e ndikimeve të dëmshme që dalin nga propozimet e planit. Për të siguruar efektivitetin e procesit të VSM, është thelbësore që dokumentet strategjike të marrin në konsideratë disa opsione alternative për arritjen e qëllimeve të identifikuar. Në këtë rast VSM lejon vendimmarrësit të marrin në konsideratë opsionin më miqësor ndaj mjedisit.

Fazat kryesore të procesit të VSM me bazë mbi praktikën ndërkombëtare:

SCREENING

- Plani/programi subjekt i VSM

SCOPING

- Çështjet që duhet të trajtohen në raportin e VSM

DOKUMENTAT/RAPORTI

- Përgatitja e raportit të VSM dhe Projekt Planit/Programit

KONSULTIMI

- Konsultimi me grupet e interesit dhe me publikun

VENDIMMARRJA

- Lëshimi i vendimit për planin/programin përfundimtar bazuar në inputet nga hapi i konsultimit

MONITORIMI

- Monitorimi i efekteve mjedisore të planit përfundimtar

Nevojshmëria	Përshkrimi
Përfshirja/qëllimit të VSM-së	Identifikimi i çështjeve që do të përfshihen në studimin e VSM-së do të orientojnë vlerësimin e gjendjes bazë të mjedisit, vlerësimin aktual të ndikimeve të pritshme dhe konsideratat për opsione të mundshme alternative. VSM merr në konsideratë përfshirjen e aspekteve më të gjera mjedisore apo sociale në zonë dhe konservimin e të gjitha aseteve më rëndësi kombëtare dhe ndërkombëtare.
Analiza e gjendjes ekzistuese	Analiza e gjendjes ekzistuese përbën bazën për vlerësimin e ndikimeve dhe perpilimin e skemes së monitorimit. Për VSM-në është e rëndësishme të konsiderohen tendencat e mundshme të zhvillimit. Qëllimi i analizës së gjendjes ekzistuese është që të orientojë drejt një specifikimi me të mirë të çështjeve kyçe, dhe një identifikimi me të mirë të problemeve kryesore që lidhen me planet, programet apo projektet përkatëse.
Analiza e ndikimeve dhe formulimi i masave zbutëse	VSM analizon efektet e konsiderueshme negative si dhe ato pozitive të planeve të propozuara. VSM mundëson identifikimin e efekteve mjedisore të planit, dhe si i tillë ai do të adresojë efektet e pritshme kumulative, të cilat mund të rezultojnë prej aktiviteteve ose planeve të tjera në afërsi të zonës. VSM do të analizojë specifikisht masat adekuate përmirësuese që do të rezultojnë nga plani. Duke konsideruar, bashkërisht, ndikimet dhe raportin benefit/cost të veprimit ose mos veprimit do të analizohen opsionet dhe përzgjidhet ai që rezulton më i miri në planin ekonomik dhe mjedisor.
Hartimi i raportit të VSM-së	Raporti i VSM përmbledh të gjitha gjetjet dhe konkluzionet e nxjerra gjatë gjithë procesit të VSM dhe shërben si bazë për konsultimet me autoritetet përkatëse dhe grupet tjera të interesit. Qëllimi i kësaj faze është përgatitja e një raporti i cili paraqet të gjithë informacionin dhe të dhënat e rëndësishme, konkluzionet dhe rekomandimet në mënyrë të qartë, dhe kështu do të mundësojë konsultime efektive me autoritetet përkatëse dhe grupet tjera të interesit.
Adoptimi	Jepet informacion mbi përputhshmërinë e objektivave mjedisor me elementët kyçe të planit, të identifikuar paraprakisht. Mos përputhshmëria e objektivave mjedisor me planin nevojitet të rishikohen dhe propozohen ndryshime të mundshme në plan.
Monitorimi	Monitorimi i efekteve të konsiderueshme mjedisor dhe realizimi i veprimeve të duhura korrigjuese/zbutëse për çdo efekt mjedisor të konsiderueshëm të paparashikuar në këtë studim.

Tabela 1 Hapat e hartimit të VSM dhe përshkrime të shkurtra të punës

Për përgatitjen e këtij raporti janë konsultuar dokumente strategjike, plane, raporte, projekte, studime dhe literature teknike nga sektorë të ndryshëm ekonomik dhe social. Përveç materialeve në dispozicion janë siguruar informacione edhe nga Komuna e Glllogocit, institucione të tjera publike dhe hulumtime në internet.

2. ANALIZA E GJENDJES EKZISTUESE

2.1 Pozita gjeografike

Komuna e Glogocit shtrihet në pjesën qendrore të Kosovës konkretisht në luginën e Drenicës, 32 km nga Prishtina. Territori i saj, shtrihet në mes të Rrafshit të Kosovës dhe atij të Dukagjinit, dhe është një urë lidhëse në mes të këtyre dy rajoneve. Ka një sipërfaqe prej 275,63 km² me një lartësi mbidetare prej 575 m - pika më e ulët, dhe 1072 m - pika më e lartë. Pjerrësia e terrenit është 10 – 35 %. Gjerësia gjeografike ku shtrihet komuna është 420° 32", gjatësia gjeografike është 420° 64".

Territori i komunës së Glogocit në përgjithësi është i përbërë nga zona të rrafshëta, kodrinore dhe malore pra nuk ka territor uniform. Në pjesën qendrore shtrihet lugina e Drenicës, në lindje të së cilës shtrihen Çiçavica, Goleshi dhe Blinaja, ndërsa në perëndim Caraleva, Drenica dhe Kosmaçi. Sipërfaqen e tokës pjellore të Luginës së Drenicës e mbulon sistemi i ujitjes "Ibër".

E veçanta e rajonit të Drenicës është miniera dhe shkretorja e "Feronikelit", si dhe disa gurore. Nëpër këtë komunë kalojnë lumi Drenica dhe Vërbicë, uji i të cilave shfrytëzohet për nevojat e ujitjes së tokave bujqësore.

Kjo komunë, në pikëpamje të ndërlidhjes tokësore lidhet me pjesët tjera të Kosovës më anë të hekurudhës Fushë Kosovë - Pejë dhe rrugës magjistrale Prishtinë – Bushat (Komoran) - Pejë, dhe rrugët ndër-komunale Shalë - Lipjan dhe Bushat – Glogoc - Skenderaj.

Vendbanimi kryesor është qyteti i Glogocit me 7,210 banorë, dhe më pas 42 vendbanime të tjera rurale të banuara në total me 42.938 banorë dhe 11,787 ekonomi familjare. Komuna e Glogocit është e ndarë në 35 zona kadastrale. Pjesa dërmuese e vendbanimeve kanë strukturë homogjene etnike.

Popullsia - Analiza e zhvillimeve demografike është e domosdoshme për planifikim adekuat të zonës, duke aluduar në kërkesat e popullsisë dhe interesin e zonës për zhvillime të ardhshme. Në bazë të rezultateve të vlerësimit të popullsisë të realizuara nga ASK për vitin 2019, numri i banorëve në komunën e Glogocit është 60,525 banorë, shtimi natyror (2019) ka qene 602, bilanci i migrameve (2019) 1,047.

Ekonomia – Mungesa e hapësirave biznesore përfshirë numrin e kufizuar të zonave ekonomike përbën një sfidë kryesore për komunat e Kosovës. Për dallim, në rajonin e Prishtinës – Glogoc është ndërtuar zona ekonomike, si pikë e fortë për komunën. Në përgjithësi, territori i komunës konsiderohet qendër e zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik, falë resurseve minerare dhe tokës pjellore e cila ofron kushte të volitshme për kultivimin e të gjitha kulturave bujqësore. Në korrik të vitit 2021 në Komunën e Glogocit ishin aktive 1,933 biznese, me rreth 90% prej tyre të regjistruara si ndërmarrje të vogla. Për nga numri i ndërmarrjeve prin sektori i tregtisë.

Industria – Si shtyllë kryesore e zhvillimit ekonomik në komunë, industria punëson numrin më të madh të punëtorëve. Ferronikeli luan një rol të rëndësishëm, duke punësuar numrin më të madh të qytetarëve të kësaj komune në këtë sektor, dhe pjesëmarrje në ekonominë e gjithëmbarshme të komunës prej 66.7%.

Përveç xehes së Ferronikelit, në territorin e komunës janë identifikuar edhe rezerva të konsiderueshme të kromit, linjitit, hekurit, donitit, gurit gëlqeror, ujë mineral, etj, për të cilat krijimi i kushteve për shfrytëzim të kontrolluar është sfiduese për komunën, dhe ofrimi i mundësive për zhvillim të mëtejshëm ekonomik dhe hapjen e vendeve të reja të punës.

Trashëgimia kulturore – Ekzistojnë disa monumente të vjetra, ndërtesa religjioze, shtëpi tradicionale si dhe objekte të tjera të vjetra si ura të cilat duhet të ruhen dhe konservohen për shkak të vlerave të tyre kulturore. Nga të gjitha kategoritë e trashëgimisë kulturore në Komunën e Glogocit, trashëgimia arkeologjike përfshin 7 asete ndërsa ajo arkitekturale përfshin 11 objekte. Duke u bazuar në informata nga Komuna e Glogocit, prej 11 objekteve të trashëgimisë kulturore që përfshin lista e përkohshme, 1 prej tyre është në gjendje të mirë, 1 në proces të ndërtimit, 3 në gjendje mesatare, 5 të dëmtuar dhe 1 fare nuk ekziston.

Glogoci, edhe pse komunë jo shumë e madhe megjithatë përfshin asete të trashëgimisë kulturore - historike, materiale dhe shpirtërore të cilat veçohen për nga vlera, cilësitë dhe karakteristikat. Ndërtesat e banimit brenda komunës tregojnë vërtetësinë e identitetit të shoqërisë dhe mund të kontribuojnë në zhvillimet të ardhshme, që mund të shërbejnë si pika pushimi që ofrojnë ushqim tradicional dhe të plotësojnë agjendat turistike regionale apo më gjerë.

Bujqësia – Dy të tretat e territorit të komunës përbëjnë pjesë rrafshinore, kryesisht e pasur me tokë bujqësore kualitative dhe potenciale ujore që paraqet aset kyç për zhvillimin e bujqësisë. Sidomos lugina përgjatë lumit Drenica konsiderohet potenciale për zhvillimin e bujqësisë intensive dhe agro-industrisë. Si e tillë, njëkohësisht përbën edhe pjesën me popullsinë më të madhe dhe koncentrimin e aktiviteteve ekonomike, gjë që paraqet sfidë në mbrojtjen dhe zhvillimin e tokës bujqësore në të ardhmen. Funksionet kyçe për zhvillim në këtë tërësi hapësinore janë bujqësia, industria dhe veprimtari të lehta ekonomike. Klima kontinentale me të reshura mesatare krijojnë kushte shumë të volitshme për zhvillimin e bujqësisë.

Pavarësisht potencialit për zhvillimin e bujqësisë, bashkë me pylltarinë dhe peshkimin, të dhëna nga viti 2018 tregojnë se vetëm 5% e ndërmarrjeve ekonomike i takojnë këtij sektori.

Turizmi - Komuna e Glogocit karakterizohet me potenciale të shumta të zhvillimit të turizmit vikendor, natyror, kulturore dhe rural. Gjeomorfologjia e territorit të komunës së Glogocit e karakterizuar me masive malore, Çyçavica, Vargmalet e Berishës e Kosmaçi i japin vlerë konkurruese komunës për zhvillimin e turizmit. Pozicioni qendror si dhe lokacionet interesante turistike si Kalaja e Verbovcit, Liqeni i Vasilevës, lumenjtë Drenica dhe Verbica, Gryka e "Gurit të

Plakës”, Guri i Gradinës, Kalaja e Vuçakut, Pishat e Gllobarit etj. janë vetëm disa nga resurse të vlefshme dhe mjaft atraktive për zhvillimin e turizmit.

Gjithashtu, edhe sektori i hotelerisë është mjaft i zhvilluar. Janë rreth 60 biznese hoteliere, që prezantojnë një infrastrukturë aktuale për pritjen dhe sistemimin e turistëve.

Rëndësi dhe vlera tjera turistike në komunën e Glllogocit janë edhe objektet ose monumentet e trashëgimisë kulturore.

Gjithashtu vlerësohet edhe trashëgimia më e re që ka vlerë të veçantë si shumë lapidare të tërënëve për çlirimin e Kosovës, komplekse memoriale dhe monumente tjera të ndryshme që pasqyrojnë ofertën turistike në këtë komunë. Glllogoci është njohur edhe për organizimin e ngjarjeve të ndryshme kulturore që mundë të tërheqin turistë të ndryshëm.

2.2 Kufinj të sipërfaqes së planifikuar

Zona e Planit Rregullues të Hollësishëm shtrihet përgjatë hekurudhës Prishtinë - Pejë dhe Rrugës Rajonale R-102 që lidhë Glllogocin me Komunën e Skenderajt. Kjo zonë ka një sipërfaqe prej 110.00ha me një terren të rrafshët me lartësi mbidetare prej 550 deri 600 metra.

Sipërfaqja e planifikuar e Planit Rregullues të Hollësishëm "Qendra e Qytetit - Glllogoc" shtrihet brenda zonës kadastrale Glllogoc dhe Çikatovë e Re që përbëhet prej një numër 720 të parcelave në pronësi private dhe publike.

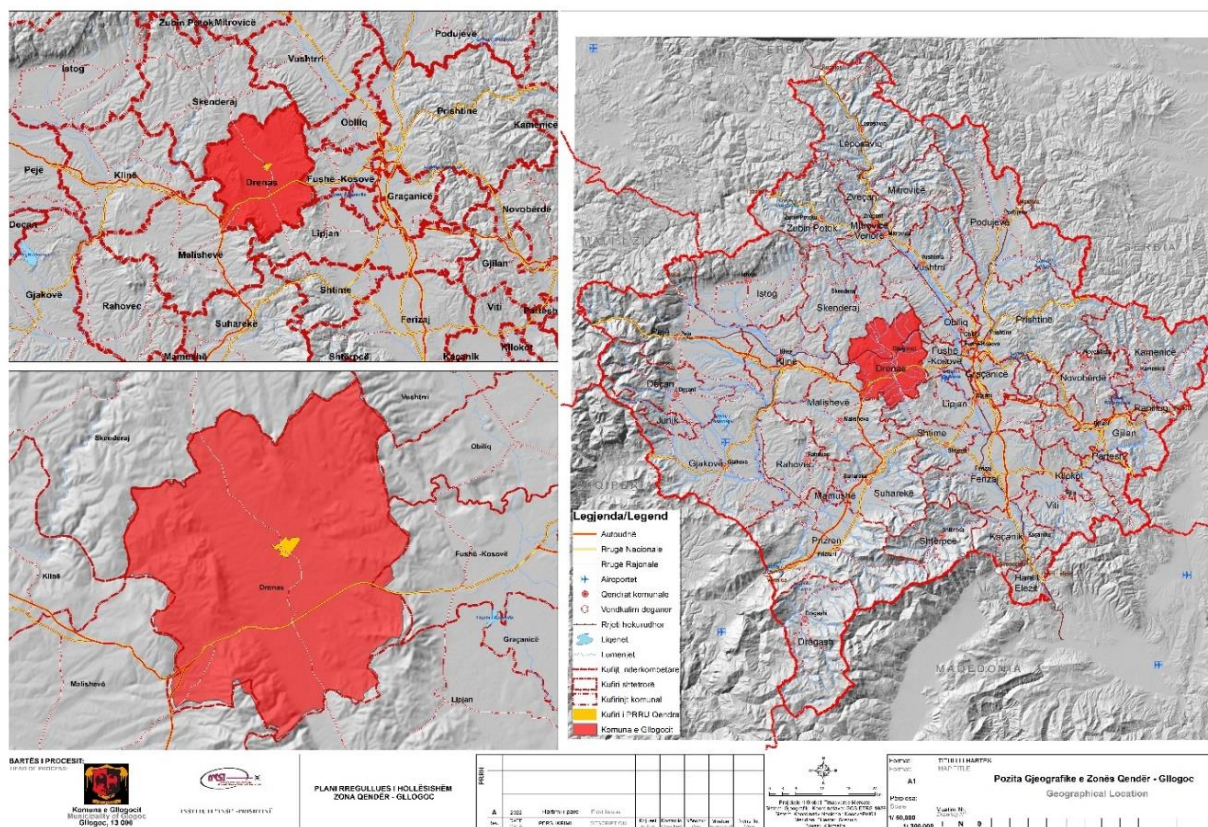

Figura 1 Sipërfaqja dhe kufinj të e zonës “Qendra e Qytetit” - Glllogoc

2.3 Kushtet fiziko-gjeografike

2.3.1 Hipsometria dhe topografia

Zona e Planit Rregullues të Hollësishëm “Qendra e Qytetit shtrihet në pjesën qendrore të komunës, në terren të rrafshët me lartësi mbidetare prej 550 deri 600 metra. Pjerrësia e terrenit varion 0° - 3° , çka tregon se kemi të bëjmë me pjerrësi shumë të vogël.

2.3.2 Pedologjia dhe Gjeologjia

Tokat në territorin e Komunës së Glogocit sipas përbërjes pedologjike janë të përfaqësuar nga: tokat e murrme në shtresa kompakte, tokat e mesme të kuqërremtë, tokat e kuqe, tokat smonicë, tokat rendezinë, tokat ranker, tokat pseudogleje, tokat e livadheve, tokat diluviale dhe tokat aluviale etj.

Glogoci për nga struktura e tokës i takon Bazenit të Drenicës, që bën pjesë në Bazenet e Kenozoikut. Ndërtohet nga shkëmbinjë të Paleozoikut, me përbërje vullkanogjeno sedimentare të Triasikut. Në Qyqavicë, janë prezent edhe metamorfitet e Shtimes dhe ata permo -tirasik të Jezercit. Tereni është i përfshirë me thyerje të shumta tektonike, si ato të Baicës, Glogocit, Kozmaqit, etj.

2.3.3 Kushtet klimatike

Kushtet klimatike janë mjaft të përshtatshme. Rajoni ka një klimë të mesme kontinentale me dimra të ftohtë dhe verë të ngrohtë me ndikime të klimës mesdhetare. Kjo vë re nga pozita e komunës në mes të Rrafshit të Kosovës dhe atij të Dukagjinit. Rrafshi i Dukagjini ka klimë me ndikime mesdhetare nga deti Adriatik, kurse ai i Kosovës ka klimë kryesisht kontinentale. Temperatura mesatare vjetore është 10.6°C , ku muaji më i ftohtë është janari me 0.8°C , kurse muaji më i ngrohtë është korriku me 20.6°C . Sasia mesatare e të reshurave është afër 670 mm, kurse në sezonin e vegjetacionit (prej muajit të IV-IX) afër 330 mm.

2.3.4 Hidrografia

Lumi kryesor që kalon nëpër komunën e Glogocit është Drenica, degë e majtë e lumit Sitnica dhe i takon pellgut të Ibrit. Ajo buron në Bretenc të mali Cerralevë. Drenica që nga Glogoci e deri në Bardh të Madh, hyn në një pjesë të ngushtë, duke marrë pamjen e një gryke. Në këtë pjesë të lumit pjerrtësia është më e madhe, gjerësinë më të madhe (10 m) dhe me pjerrtësi të butë derdhet në Sitnicë.

Prurja mesatare e lumit Drenica në Sitnicë është $2,0\text{ m}^3/\text{s}$. Drenica ka dhe degëzimet e veta siç është Verbofc. Në territorin e komunës së Glogocit ndodhet edhe Liqeni i Vasilevës. Gjithashtu,

në territor të komunës gjendet edhe burimi i ujit mineral në Poklek me temperaturë 13.0°C, pH 6.3, rrjedhje 1.00l/sec dhe mineralizim 3.52 si dhe ai në Vërboc, lagjja Istog. Sipërfaqen e tokës pjellore të Luginës së Drenicës e mbulon sistemi i ujitjes “Ibër - Lepenc”.

2.3.5 Biodiversiteti

Viteve të fundit nga territori i komunës së Glogocit janë raportuar disa gjetje të reja të insekteve ujore për faunën e Kosovës. Nga rendi i insekteve Plecoptera 6 lloje (*Nemoura anas*, *Nemoura peristeri*, *Nemoura asceta*, *Nemoura vinconi*, *Protonemura beaumonti* dhe *Brachyptera macedonica*) janë gjetje të reja për faunën e Kosovës të mbledhura në Bjeshkët e Berishës. Këto lloje kanë përhapje të kufizuar dhe janë shumë të rralla me rreth 3940 lloje. Lloji *Limnephilus fuscicornis* është gjetje e re për faunën e Kosovës nga rendi i insekteve Trichoptera i mbledhur në lumin Drenica gjithashtu nga ky rend i insekteve lloji *Limnephilus bipunctatus* është raportuar gjetje e re për faunën e Kosovës (i mbledhur në fshatin Shtuticë).

Territori i Glogocit ka florë dhe vegjetacion relativisht të pasur mirëpo aktivitetet njerëzore çdo ditë e më shumë kërcënojnë ato, sidomos në hapësirat e vendbanimeve, gjë për të cilën duhet marrë masa. Territori i komunës së Glogocit zë një vend të rëndësishëm në Kosovë nga aspekti floristik dhe vegjetativ.

2.3.6 Rreziqet natyrore

Erozioni – Si dukuri që më së shumti prek terrenet e pjerrëta dhe me strukturë të shkriftë të tokës, në territorin e komunës së Glogocit është prezent erozioni natyror në terrenet malore të komunës. Sa i përket zonës së qytetit, harta e Zonave të Rrezikuara nga Fatkeqësitë Natyrore e prezentuar në Planin Zhvillimor Komunal në fuqi, kemi prezencë të erozionit të dobët, si pasojë e urbanizimit, degradimit të vegjetacionit, i paraqitur kryesisht në formë të zhveshjeve sipërfaqësore.

Tërmetet - Territori i komunës bën pjesë në zonën sizmike prej 7 shkallëve të MCS deri në 8 shkallë të MCS. Për zonat mikrosizmike nuk ka të dhëna. Zona sizmike kryesisht është ajo verilindore.

Erërat - Erërat dominante janë ato në drejtimin jugor dhe verior. Forca e erërave është 2.6 deri më gjegjësisht 2.8 Bosfor, ndërsa shpejtësia prej 4.4 deri në 9.5 m/sec. Dominimi i lartë i veprimt të këtyre erërave në qytetin e Glogocit vërehet më së shumti në periudhën Janar - Prill.

Thatësira – Thatësira është njëra nga dukuritë që më së paku vlerësohet si fatkeqësi natyrore, për faktin se nuk kemi të bëjmë me një dukuri me manifestim të vrullshëm dhe me efekte të

menjëhershme. Sigurisht, në mungesë të reshjeve gjatë periudhës kohore 15 Qershor – 15 Shtator, disa vendbanime përballen me mungesë të ujit të pijshëm ku për shkak të temperaturave të larta, nevoja për ujë është akoma më e madhe.

Sipas shënimeve që posedon komuna e Glogocit nuk ka të dhëna për shfaqjen e ndonjë epidemie pos disa rasteve të hepatitit. Në bazë të vlerësimeve që janë bërë, shkalla e rrezikshmërisë e *mesme* dhe nuk duhet anashkaluar si problematikë.

Sipërfaqet me ndotje të lartë (hot-spotet) – Sipërfaqet me ndotje të lartë i referohen sipërfaqeve të kontaminuara me përqendrimet të lartë të ndotësve, si kimikate, mikroorganizma apo substanca të tjera të dëmshme. Përfshijnë vendet industriale, tokën e kontaminuar dhe sipërfaqet me trafik të rënduar, që paraqesin rrezik për njerëzit që bien direkt apo indirekt në kontakt me sipërfaqe të tilla, dhe gjithashtu mund të dëmtojnë mjedisin.

Kompleksi industrial Ferronikeli (për prodhimin e hekurit dhe nikelit) listohet në sipërfaqet me potencial të lartë të ndotjes dhe ndikimit të lartë veçanërisht në zonën e qytetit për shkak të afërsisë me zonën e planit. Mbetjet hidhen në një hapësirë afër lumit Drenica. Problemet mjedisore nga deponimi i mbetjeve industriale, proceset minerare, deponitë e përkohshme, janë të mëdha dhe dhe kërkojnë veprime të menjëhershme.

Vërshimet – Dëme të konsiderueshme nga vërshimet përfshijnë sipërfaqet e rrafshëta të komunës ku kalon edhe lumi Drenica, me ç'rast të reshjeve atmosferike lumi del nga shtrati. Vendbanimet që ndodhen përgjatë një pjese të lumit Drenica si Zabel i Ulët, Komoran, Fushticë e Poshtme dhe Nekoc janë të ekspozuara më shumë ndaj rrezikut të vërshimeve. Zona e qendrës së qytetit deri më tash nuk është vlerësuar si e rrezikuar ndaj vërshimeve.

Rrëshqitjet – Pjesa më e madhe e territorit të komunës është territor me pjerrtësi relativisht të vogël, gjë që ul mundësinë e ekspozimit ndaj fenomenit të rrëshqitjeve. Rrëshqitje të tokës hasen tek minierat pra hapësirat e shfrytëzuara.

2.4 Kushtet socio-ekonomike

2.4.1 Shkalla e papunësisë dhe punësimit

Shkalla e papunësisë në nivel të Kosovës sipas Anketës së Fuqisë Punëtore 2020 është 25.9% dhe llogaritet të jetë më e larta në rajon. Në këtë mes, niveli i papunësisë është më i lartë për femrat se sa për meshkujt dhe qëndrojnë në raport 32.3 % krahasuar me 23.5 %. Hulumtimet e ndryshme vlerësojnë se papunësia në nivel të komunës është e lartë. Sipas Barometrit të Tregut të Punës

në Kosovë, në vitin 2021 ishin 1,453 punëkërkues. Shkalla e papunësisë është më e shprehur te grupmoshat 40-54 dhe 55-64⁴.

Në Anketën e Fuqisë Punëtore (AFP), për vitin 2020 norma e punësimit e komunës së Glogocit ishte 28.4%, apo 347,071 persona. Punësimi më i lartë rezultoi te meshkujt me 42.8%, ndërsa te femrat me 14.1%. Femrat janë të punësuar kryesisht në sektorin e arsimit, kujdesit shëndetësor dhe tregtisë me 52.7% të tyre, ndërsa meshkujt janë kryesisht të punësuar në sektorët e ndërtimit, tregtisë dhe prodhimit me 44.1%.

Ngjashëm sikurse me shkallën e papunësisë, AFP (2020) nuk ofron informacion mbi nivelin e punësimit në nivel komunal. Vlen të theksohet se Kosova është një vend relativisht i vogël dhe nuk ka të dhëna zyrtare në dispozicion për shkallën e papunësisë dhe punësimit për komunat individuale. Sigurimi i shifrave të përafërta të punësimit në komunë të Glogocit, ngjashëm sikur se edhe në komunat tjera, mbetet sfidë. Sipas të dhënave në dispozicion në Komunën e Glogocit në vitin 2021 ishin të punësuar rreth 6,184 persona, ndërsa numri i të punësuarve në sektorin privat është 4,832 persona.

2.4.2 Niveli i varfërisë

Gjatë vitit 2018, në komunën e Glogocit, mesatarisht 1,189 ekonomi familjare, apo gjithsej 5,233 banorë kanë përfutur nga skema e ndihmës sociale të përfshira në programin për asistencë sociale⁵. Krahasuar me të dhënat e vlerësimit të popullsisë në fund të vitit 2019 rezultoi se 9% e banorëve të Drenasit janë në skemën e ndihmës sociale.

Sipas të dhënave nga regjistrimi i vitit 2011, vetëm 12% e banorëve mbështeten në të hyrat nga punësimi, që është për 10.4% nën nivelin e Kosovës. Të ardhurat nga skema e pensioneve dhe mirëqenies sociale janë shumë të ulëta ku 4.9% e banorëve mbështeten në të hyrat nga pensionet bazë (2016), e 9% në ndihma sociale (2017). Përgjithësisht, niveli i varfërisë në komunë mbetet i lartë.

2.4.3 Disponueshmëria e banesave, përballueshmëria dhe cilësia

Shumica e fondit të banesave janë të reja, kryesisht të ndërtuara pas luftës së fundit, pjesa më e madhe gjatë periudhës 2010-2014-2017. Ndërtimet nuk janë përcjellë gjithmonë me shërbime adekuate publike, duke ndikuar edhe në kushtet sanitare dhe mjedisore.

Banimi në ndërtesa banimi me shumë njësi është i koncentruar kryesisht në zonën urbane. Brenda zonës 94% e njësive të banimit janë shtëpi individuale (870) dhe 6% banesa kolektive (55).

⁴ Plani Zhvillimor Komunal i Glogocit (2020-2028)

⁵ ASK, Mirëqenia Sociale Vjetore

Çmimi i tokës në qytet është mjaft i lartë. Në periferi sillet rreth 10.000€/ari, në qendër prej 56.000 -100.000/ari. Çmimi mesatar i ndërtesave për banim sillet rreth 500€/m². Bazuar në këto të dhëna, duket se çmimet për tokën dhe ndërtesat e banimit mund të jenë sfiduese për banorët me burime të kufizuara financiare për t'a përballuar. Është e rëndësishme të theksohet se përballueshmëria e banesave varet nga faktorë të ndryshëm, duke përfshirë pagat lokale, shkalla e punësimit dhe shpenzimet e tjera të jetesës. Prandaj, në mungesë të të dhënave është e vështirë të përcaktohet përballueshmëria e çmimeve.

2.4.4 Aksesit në objektet e shërbimeve publike sociale

Aktualisht në zonë gjendet Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare, ku me PZHK planifikohet ndërtimi i objektit të ri të së njëjtës, dhe ngritja e cilësisë fizike të objektit dhe hapësirave shoqëruese. Brenda zonës shtrihen gjithashtu shërbime komunale, arsimore, kulturore e sociale, si objekti i Komunës së Gllogocit, Zyra e Punësimit, Stacioni Policor, dhe kopshte.

Komuna e Drenasit është ndër komunat e pakta në Kosovë që nuk ka qendër rinore për zhvillimin e aktiviteteve kulturore.

2.4.5 Infrastruktura e transportit dhe opsionet e transportit publik

Në përgjithësi rrugët lokale janë në gjendje të mirë. Pavarësisht faktit se shumica e rrugëve kanë trotuar, megjithatë, pjesa më e madhe e tyre bllokohen për qëllime parkimi të automjeteve dhe automatikisht cenon sigurinë e qytetarëve të cilët detyrohen të ecin në rrugët e destinuara për transport të motorizuar. Gjithashtu, sa i përket sigurisë publike, në kryqëzimet e rrugëve në nivel të njëjtë me hekurudhën e cila kalon nëpër zonë, nuk ka barriera mbrojtëse dhe kjo paraqet rrezik potencial për banorët.

Në zonë aktualisht nuk ofrohen kushte për mënyra alternative të transportit në kuptimin kundrejt formave tradicionale të transportit si automjetet, autobusët dhe treni. Përveç transportit përmes autobusëve ndër-urban, në komunë nuk ka opsione tjera transporti publik.

2.4.6 Disponueshmëria e parqeve, qendrave komunitare apo shërbimeve tjera publike

Parqet publike dhe qendrat komunitare janë komponentë thelbësorë të zonave urbane, dhe kanë një rol jetik në krijimin e zonave urbane të gjalla, të shëndetshme dhe të qëndrueshme. Shërbimet rekreative dhe hapësirat e gjelbra përfshijnë një sipërfaqe shumë të vogël të territorit. Aktualisht brenda zonës e vetmja hapësirë e gjelbër publike është Parku i Qytetit ku sa i përket tipeve përbërëse të zonës së gjelbër kemi mbjellje të përzier të llojeve gjetherënëse dhe atyre me gjelbërim të përhershëm, gjë që ofron variacion sezonal, ndërkohë që edhe gjatë periudhës

së ftohtë ruhet një farë gjelbërimi. Llojet përfshijnë kryesisht lloje të rrapit (*Platanus*), bliri (*Tilia*), katalpa (*Catalpa*), lloje japoneze si *Acer Palmatum*, dy lloje të pishës, dhe disa lloje të tjera shkurresh drunore.

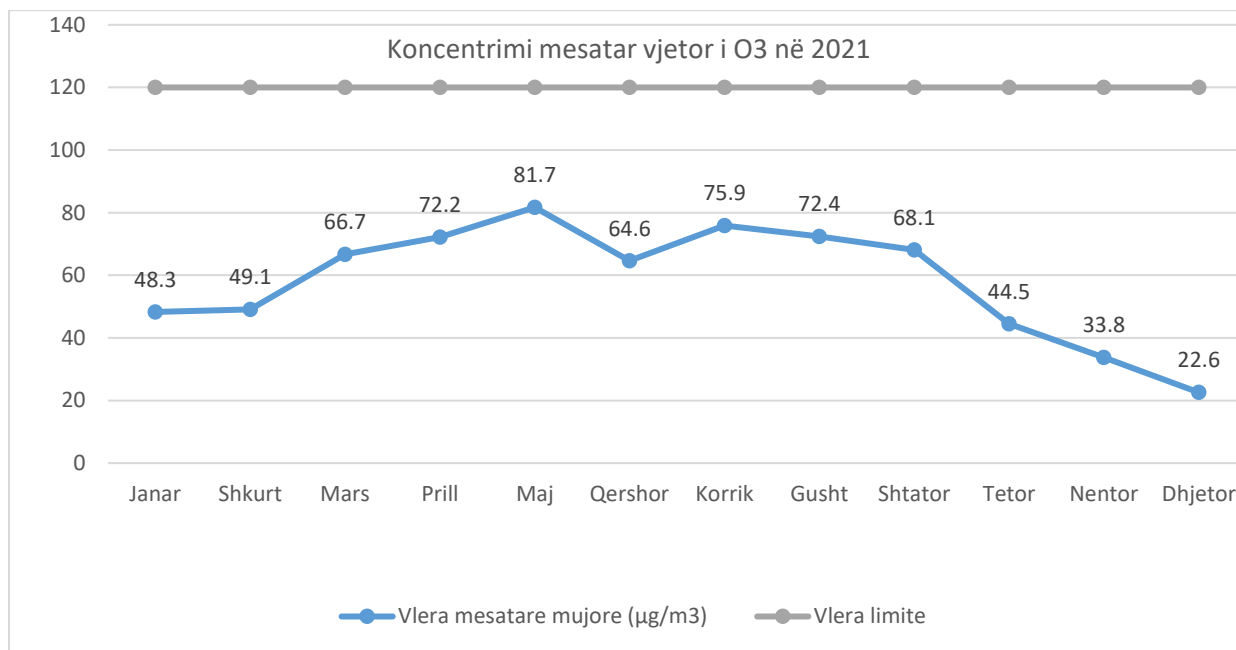
Sigurimi, zgjerimi dhe përmirësimi i hapësirave të gjelbra përbën një ndër synimet specifike për zhvillimin e zonës së planit.

2.4.7 Faktorët mjedisorë dhe nivelet e ndotjes

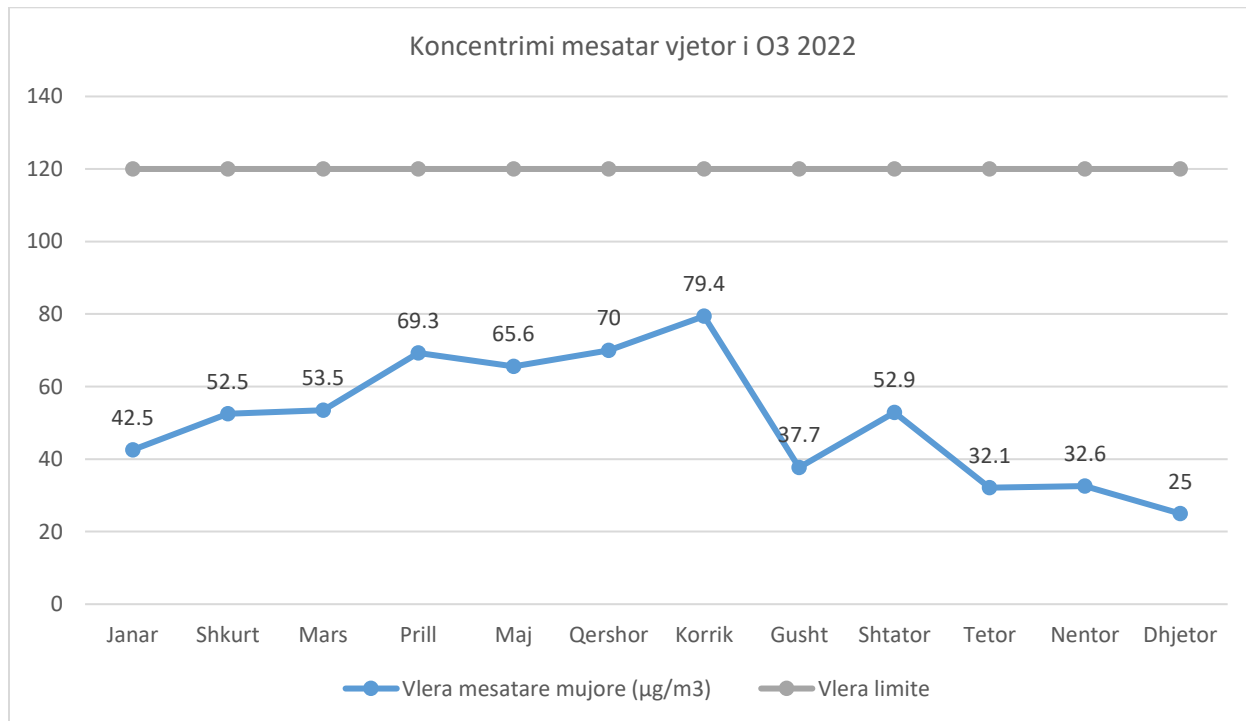
Ndotja e ajrit – Vlerat e ndotësve në ajër, në veçanti grimcat e pluhurit, gjatë muajve të ftohtë, tregojnë shumë për ndikimin e përdorimit të lëndëve djegëse për ngrohje në cilësinë e ajrit dhe ndikimin nga automjetet gjithashtu. Shumica e automjeteve janë më të vjetra se 15 vite ose më shumë dhe përveç kësaj në shumicën e rasteve përdorin naftën si lëndë djegëse. Komuna ka vetëm një stacion monitorimi automatik të cilësisë së ajrit e vendosur në zonën e qendrës, që menaxhohet nga Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës.

Grafikonet më poshtë derivojnë si rezultat i monitorimit të ndotjes në stacionin automatik në qendrën e qytetit, ku pavarësisht rënies së vlerave të ndotësve krahasuar vitin 2022 me vitin paraprak, koncentrimi mbi vlerat kufi i grimcave të pluhurit përbën shqetësim sidomos gjatë muajve të ftohtë si Janar – Shkurt – Nëntor - Dhjetor, ku në të njëjtët muaj, numri i ditëve me tejkallime varion 3-4 ditë.

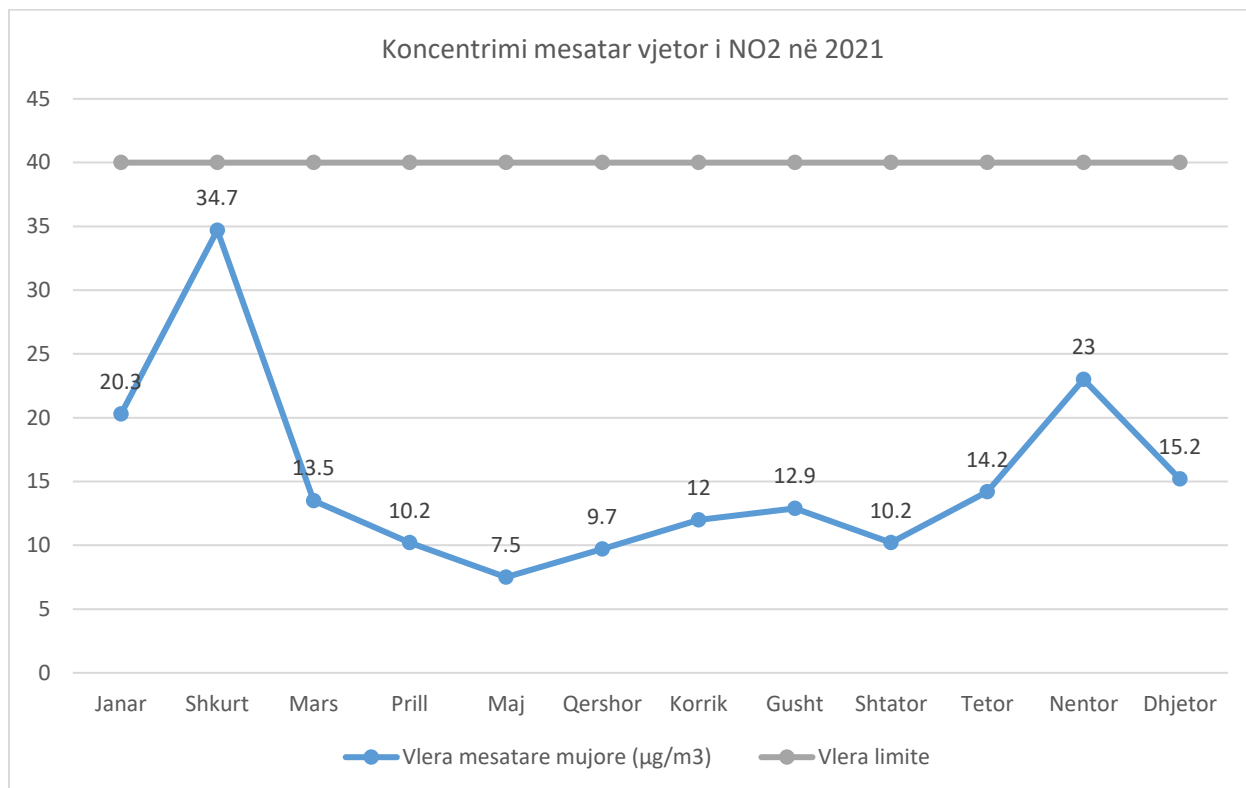
Indikatorë tjetër që pasqyrojnë ndikimin e lartë të qarkullimit të automjeteve është Ozoni (O3) i cili pavarësisht se në rezultatet e paraqitura nuk rezulton me tejkallim të vlerës kufi, në muajt e nxehtë të vitit, me rritjen e qarkullimit të flukseve dhe mjeteve motorrike, kryesisht gjatë muajve Korrik – Gusht - Shtator, sidomos në muajin Korrik arrin kulmin me rreth 77 ditë tejkallime.

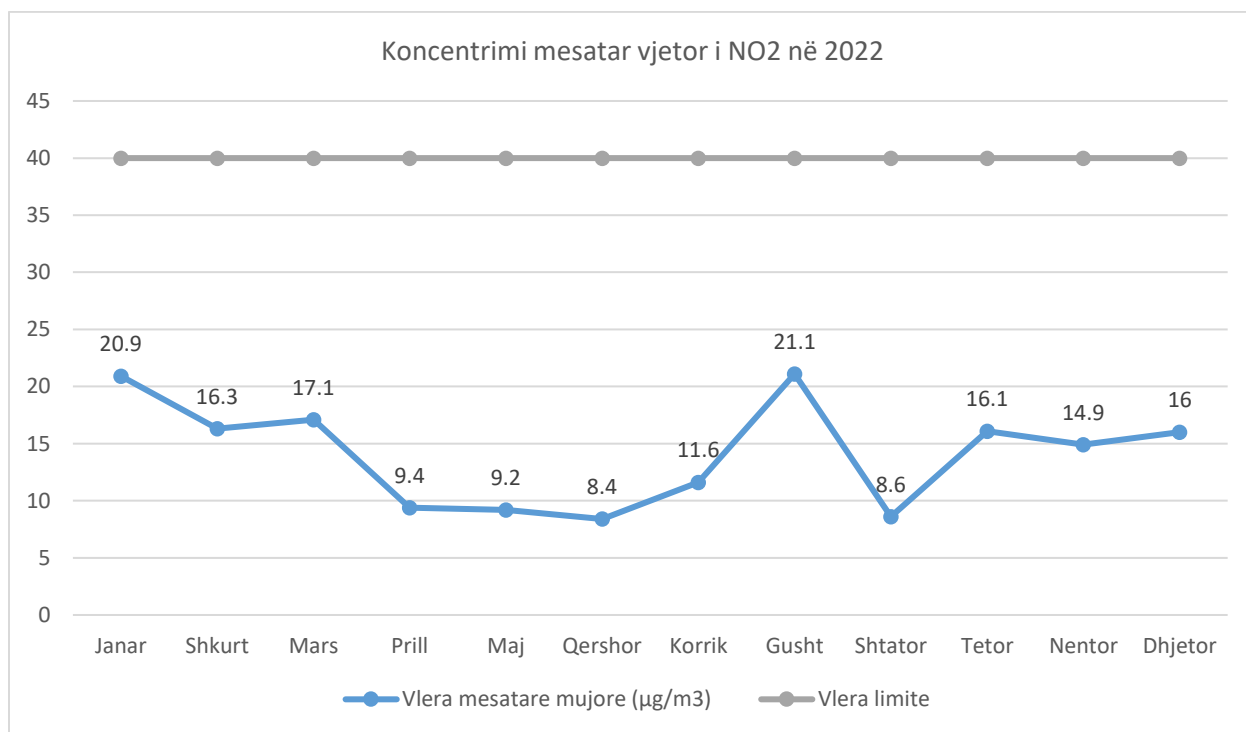
Grafikoni 1 Koncentrimi mesatar vjetor i O₃ në 2021

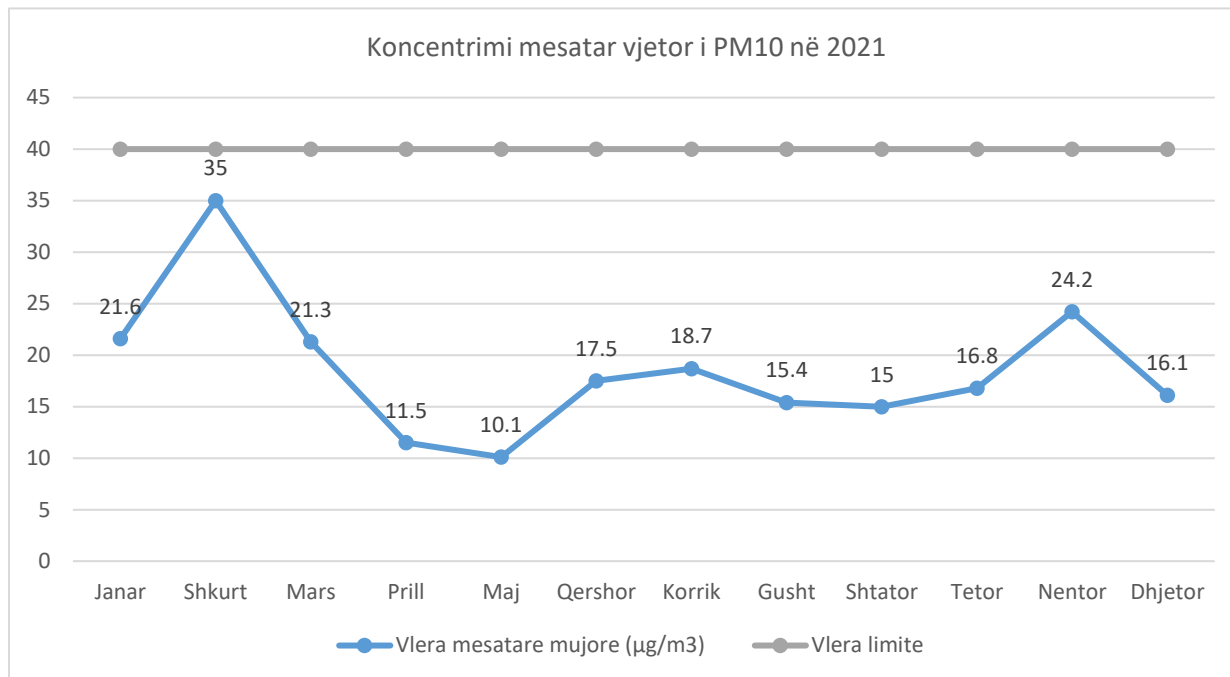
Grafikoni 2 Koncentrimi mesatar vjetor i O₃ 2022

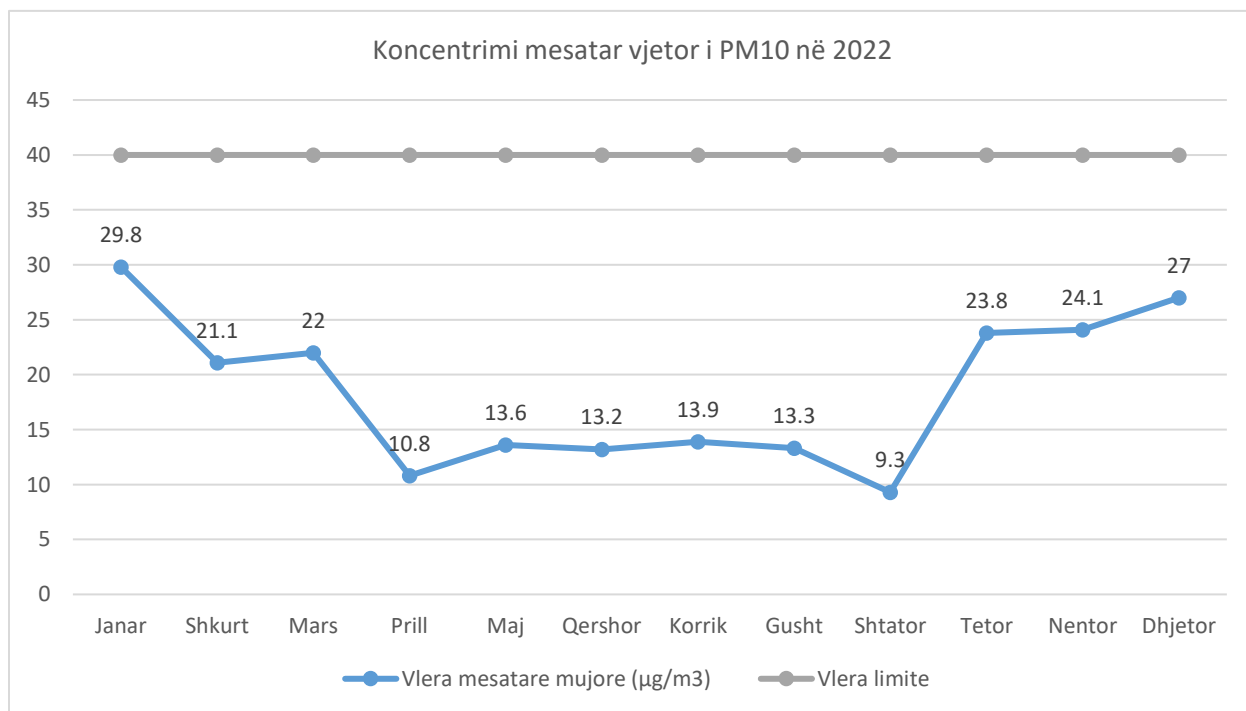
Grafikoni 3 Koncentrimi mesatar vjetor i NO₂ në 2021

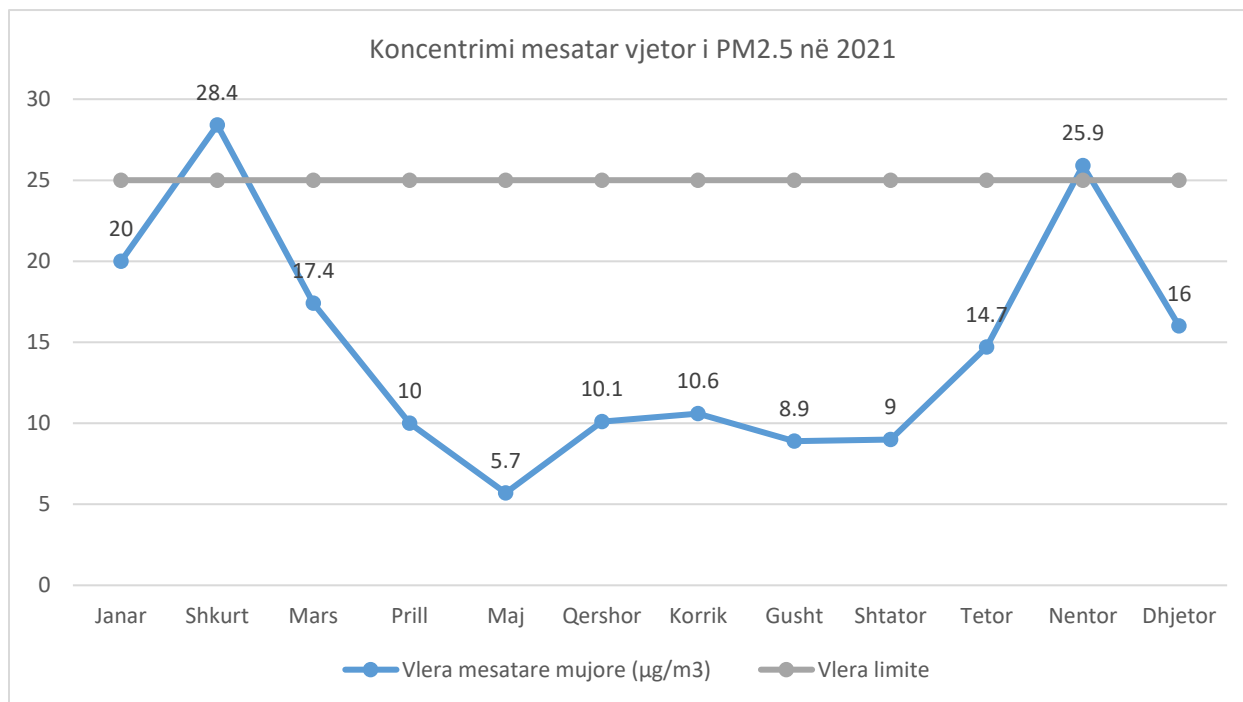
Grafikoni 4 Koncentrimi mesatar vjetor i NO₂ në 2022

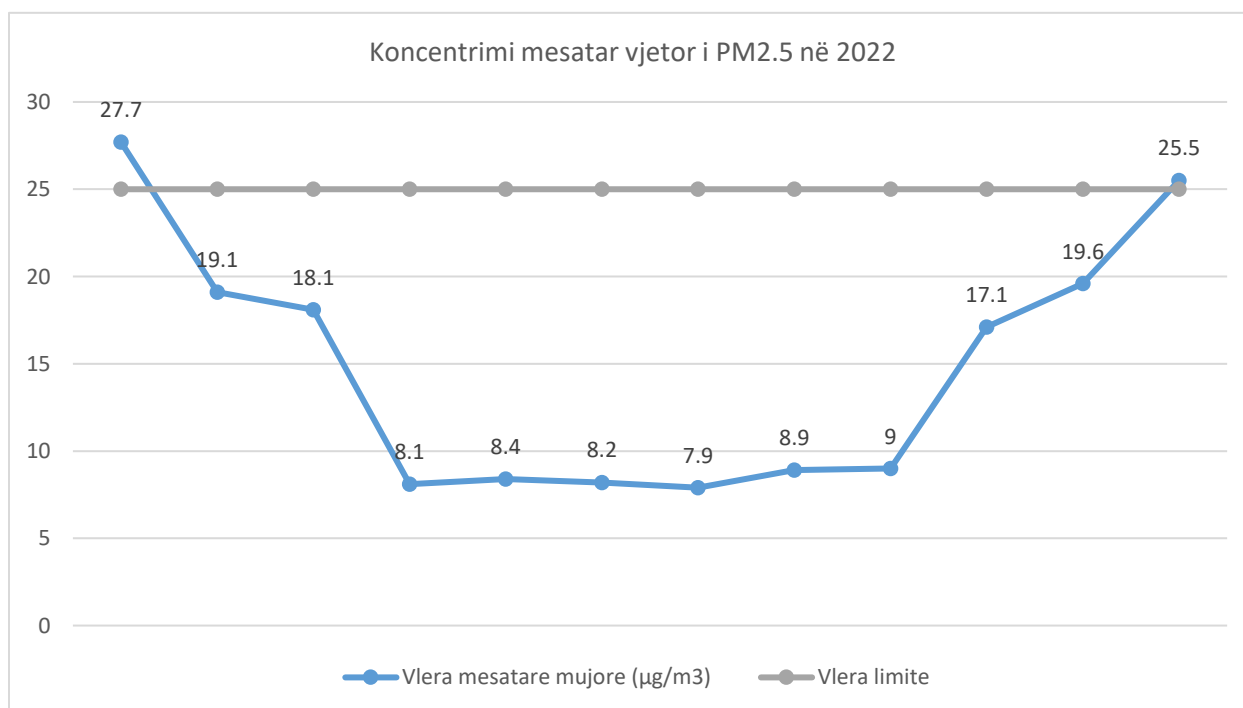
Grafikoni 5 Koncentrimi mesatar vjetor i PM10 në 2021

Grafikoni 6 Koncentrimi mesatar vjetor i PM10 në 2022

Grafikoni 7 Koncentrimi mesatar vjetor i PM2.5 në 2021

Grafikoni 8 Koncentrimi mesatar vjetor i PM2.5 në 2022

Burimi: AMMK, Raporti Muor për Cilësi të Ajrit (Janar - Dhjetor 2021,2022)

Ndotja e ujit - Drenica paraqet lumin kryesor te Komunës së Glogocit dhe mbledh të gjitha rrjedhat tjera ujore. Degë kryesore konsiderohen Llapushniku dhe Vërbovci. Nuk ka asnjë lum apo rrjedhë ujore që kalon nëpër zonën e planit, përveç një pjese të vogël të degës së lumit Drenica që kalon përgjatë skajit jug-perëndimor të zonës.

Duke qenë në afërsi të zonës, deri më tani ai nuk ka pasur një ndikim të rëndësishëm në infrastrukturën aktuale të zonës, dhe anasjelltas. Mirëpo, sa i përket ndjeshmërisë së ujërave nëntokësore në Zonën Qendër, nga të dhënat të cilat posedojmë nga programi EULUP 1, vërehet qartë se zona shtrihet në një pjesë ku ndjeshmëria e ujërave është e lartë dhe shumë e lartë. Ky indikatorë si i tillë kjo tregon për kujdesin e shtuar që duhet të kemi në të ardhmen gjatë planifikimit dhe funksionimit të aktiviteteve qofshin ato ndërtimore apo komerciale. Duhet pasur kujdes në deponimin e materialeve të cilat rrjedhin lëndë të ndryshme, dhe shtrirjen e tubacioneve dhe infrastrukturës tjetër teknike në zonë.

Aktualisht nuk ekziston një pikë monitoruese për monitorimin e cilësisë së ujërave sipërfaqësore në territorin e komunës, përfshirë këtu edhe zonën urbane.

Ndotja e tokës – Kemi të bëjmë me toka smonicë e kafenjëzuar që shtrihen kryesisht në pjesën qendrore të komunës së Glogocit. Këto lloje tokash kanë përmbajtje të lartë të mineraleve argjilore ekspansive, që formojnë çarje të thella në periudhat më të thata, janë kimikisht të pasura, por me veti të ulëta fizike, pak të përshkueshme dhe që ajrosen me vështirësi. Si rezultat nevoja për sisteme të ujitjes ose praktika të tjera të ruajtjes së lagështisë së dheut janë të nevojshme për hapësirat e mbjellura ose që do të mbjellen në të ardhmen.

Të dhëna nga projekti ALPS (Agriculture Land Pollution Survey) analizojnë 17 metale të rënda, treguesit e pjellorisë dhe përmbajtja e ndotësve organik dhe metaleve të rënda në bimë. Përqendrimet e metaleve të rënda (Zn, Cu, Cr, Ni, Cd, Pb, Hg, Zn, Cu, si dhe Ni) janë vlerësuar brenda niveleve të lejuara të materieve ndotëse në tokë, sipas Udhëzimit Administrativ QRK Nr.11/2018, nga të cilat Pb, Cr, Ni, dhe Cd nëse kanë qenë nivele të larta, kanë qenë relativisht toka që përdoren për qëllime jo bujqësore/urbane.

Faktorët tjerë që dëmtojnë cilësinë e tokave janë: ndërtimet e paplanifikuara, deponitë e mbeturinave, erozioni, dhe përdorimi i plehrave kimike dhe pesticideve.

Drejtoria e Shërbimeve Publike për çdo vit bën evidentimin e deponive ilegale dhe organizon pastrimin e tyre, mirëpo prezenca e tyre vazhdon të krijojë shqetësim, gjë për të cilën kërkohet një plan menaxhimi, dhe masa preventive për ndalim të formimit të tyre përgjatë ujë-rrjedhave.

Në Kosovë ende nuk ka sistem të monitorimit të tokës (dheut). Aktualisht as operatorët ekonomik me potencial ndotës të mjedisit nuk e bëjnë monitorimin e rregullt të cilësisë së tokës (dheut). Në mungesë të të dhënave nga monitorimi i tokës/dheut, është e vështirë të bëhet një vlerësim i besueshëm.

Zhurmat - Ndotja akustike në komunën e Glogocit është prezente dhe kryesisht vjen nga rrugët nacionale, autoudha dhe hekurudha që kalojnë nëpër komunë, të cilat nuk posedojnë barriera izoluese për mbrojtjen nga zhurma. Kjo manifestohet edhe si rezultat i veprimtarive të ndryshme të punës si aktivitetet e ndërtimit, gurëthyesit, pajisjet industriale, etj. Komuna nuk ka të hartuar Planin Lokal për Veprimin e Zhurmave në Mjedis, obligative sipas Ligjit për Mbrojtjen nga Zhurma Nr. 02/L-102. Këto dokumente duhet të identifikojnë lokacionet potenciale të zhurmës, identifikimin e tyre në hartë dhe propozimin e masave për parandalimin dhe zvogëlimin e ekspozimit ndaj këtij lloji të ndotjes.

Deponitë ilegale – Në qytet mbledhja e mbeturinave bëhet për çdo ditë. Ofrimi i shërbimit të mbledhjes së mbeturinave është efikas, me realizim 99.7% të orarit për mbledhjen e mbeturinave në vit. Grumbullimi bëhet përmes 102 kontejnerëve me vëllim prej 1,1m³, 6 kontejnerë të madhësisë 7 m³, për t'u deponuar në deponinë e transferit, ku më pas dërgohen në deponinë rajonale në Mirash.

Brenda ditës gjenerohen dhe grumbullohen rreth 30ton mbeturina. Sasia e deponimit të mbeturinave për kokë banori në vit është 105.7kg.

Janë ndërmarrë disa iniciativa të vogla për procesin e ndarjes së mbeturinave në burim, në 16 pika të grumbullimit të mbeturinave brenda qytetit, ku përfshihen banesat kolektive (furnizimi me kontejnerë 1.1 m³) dhe institucionet publike (furnizimi me shporta 240l) për mbeturinat e përziera dhe ato me mundësi riciklimi. Sa i përket riciklimit Komuna e Glogocit, ende nuk ka arritur të realizojë ndonjë program të organizuar në tërë territorin e Komunës.

Përkundër mbulueshmërisë shumë të mirë me shërbimin e grumbullimit të mbeturinave, në territorin e Komunës, ashtu edhe brenda zonës së planit, ka deponi të ndryshme ilegale që janë krijuar me kohë.

Pjesa më e madhe e tyre janë të përhapura matanë zonës kryesore (ku edhe ndodhen objektet e shërbimeve), ku dendësia është më e ulët, për shkak të infrastrukturës së pamjaftueshme për menaxhimin e mbeturinave në ato pjesë të qytetit. Është shumë e rëndësishme të sigurohet që shërbimet e duhura për menaxhimin e mbeturinave të jenë të disponueshme dhe të aksesueshme për të gjithë banorët, me qëllim zvogëlimin e rrezikut nga deponitë ilegale.

3. ANALIZA E NDIKIMEVE

3.1 Metodologjia për përcaktimin e shkallës së ndikimeve

Për parashikimin e karakteristikave të shkallës së ndikimeve, janë përdorur metoda të ndryshme, duke përfshirë vëzhgimet e thjeshta, ilustrime fizike, informacione sasiore, etj. Identifikimi i ndikimeve mjedisore është zhvilluar përmes metodave që përfshijnë listat e kontrollit, matricat, rrjetet dhe diagrama, GIS (Geographic Information System) dhe gjykime profesionale.

Para përshkrimit të ndikimeve në mjedis, janë analizuar të gjitha aktivitetet e planifikuara sipas planit. Gjatë hartimit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor të PRRH “Qendra e Qytetit” në Komunën e Glllogocit, me theks të veçantë janë përfshirë këta komponentë mjedisorë:

Identifikimi i efekteve/ndryshimeve për elementet e mëposhtme:		
Uji	Sipërfaqësor	Shkarkime të substancave toksike, inorganike, organike, etj
	Nëntokësor	Filtrime drejt ujërave nëntokësorë
Ajri	Emetimet në ajër që ndikojnë në cilësinë e ajrit	
Klima	Emetimet e gazrave me efekt serrë	
Toka	Erozioni dhe sedimentimi	
Zhurmat	Emetimet e mundshme të zhurmës	
Flora, fauna, habitat	Ndikimet e aktiviteteve të propozuara mbi florën, faunën dhe çrregullimin e habitateve	
Peizazhi	Ndryshime thelbësore të formës së përdorimit të tokës p.sh. shpyllëzim, urbanizim, etj.	
Mbeturinat	Depozitimi, djegia dhe riciklimi	
Vlera të trashëgimisë natyrore e kulturore	Asete të cilat mund të dëmtohen nga aktivitetet e propozuara	

Tabela 2 Komponentët mjedisore të parapara në raportin e VSM

Në kuadër të skenarit të propozuar të zhvillimit janë studiuar dy intervenimet kryesore të zhvillimit:

- Zgjerimi i rrugës regjionale dhe rrugës “14 Qershori/Ferronikeli” me nga dy korsi, ku me këtë zhvillim do të mundësohet qasje e lehtë dhe e shpejtë në mobilitetin automobilistik;
- Hapja e një rruge e cila e lidh rrugën “Fehmi dhe Xhevë Lladrovci” me rrugën e “Jasharajve” e cila kalon kryesisht në skajin verior të zonës “Qendra 3” dhe supozohet të shërbejë si unazë e dytë e qytetit.

Gjithashtu, skenari parasheh një zonë rekreative – sportive dhe edukativo - shëndetësore. Ndërsa sa i përket hapësirave të gjelbra, ato janë të shtrira kryesisht përgjatë akseve rrugore dhe është menduar që hapësira rreth lumit “Drenica” e shpallur si “Zona 1” me PZHU mund të jetë një park shumë i mirë që mund ti shërbejë jo vetëm qendrës së qytetit, por edhe gjithë qytetit të Glogocit.

Banimi është faktori kryesor i zhvillimit të ardhshëm urban të qytetit të Glogocit, me etazhitet maksimal prej 9 kate.

Projektet e mëdha me përparësi zbatimin dhe zhvillimin e objekteve, të cilat mund të shkaktojnë ndikime negative në mjedis janë marrë parasysh për vlerësimin mjedisor.

3.2 Ndikimet mjedisore

- (1) Zgjerimi i rrugës regjionale dhe rrugës “14 Qershori” me nga dy korsi
- (2) Hapja e rrugës lidhëse që lidh rrugën “Fehmi dhe Xhevë Lladrovci” me rrugën e “Jasharajve” dhe supozohet të shërbejë si unazë e dytë e qytetit

Aktivitetet e zgjerimit të rrugëve dhe ndërtimit të rrugës së re mund të kenë ndikime të rëndësishme mjedisore dhe sociale që duhet të merren parasysh në kuadrin e Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM). Planifikimi i zgjerimit të rrugëve ekzistuese si rrugë përmbledhëse me 4 korsi, mund të çojë në rritje të trafikut dhe, rrjedhimisht, më shumë emetime nga automjetet. Zgjerimi dhe ndërtimi i rrugëve të reja mund të kërkojë pastrimin e pemëve dhe vegjetacionit të zonës. Ndikimet mjedisore gjatë fazës së implementimit të projektit përfshijnë pluhurin, zhurmën, ndotjen e dheut, çrregullimet në modelet e trafikut dhe rreziqet e mundshme të sigurisë. Këto ndikime janë të përkohshme dhe të kufizuara në fazën e ndërtimit dhe do të zbuten me kontrollin dhe mbikqyrjen e duhur, në mënyrë që ndikimet të jenë minimale. Intervenime të tilla nuk pritët të ndikojë në objektet e trashëgimisë kulturore të zones dhe përdorimet tradicionale të tokës, me vlerë të konsiderueshme për komunitetin lokal.

3.2.1 Analizë matricore e ndikimeve

Elementet që vlerësohen	Ndikimet gjatë fazës së punimeve				Ndikimet gjatë fazës së funksionimit			
	Madhësia	Probabiliteti	Kthyeshmëria	Rëndësia	Madhësia	Probabiliteti	Kthyeshmëria	Rëndësia
Uji	C	B	B	B	C	B	C	B
Ajri	B	A	C	A	B	A	C	A
Toka	B	A	B	A	C	C	B	C
Klima	B	B	B	B	B	A	B	A
Zhurma	B	A	C	B	B	A	B	B
Flora/Fauna	N	N	N	N	N	N	N	N
Peizazhi	B	A	B	A	C	B	C	B
Mbeturinat	B	A	B	A	C	B	B	A
Trashëgimia Kulturore	N	N	N	N	N	N	N	N

Tabela 3 Analizë matricore e ndikimeve nga jetësimi i intervenimeve kryesore që parasheh PRRH

Niveli i ndikimit:

Negativ: A = i lartë; B = i moderuar; C = i ulët; N = pa ndonjë efekt domethënës

Pozitiv: ++

3.3 Efektet kumulative

Efektet kumulative i referohen ndikimeve të kombinuara të projekteve ose aktiviteteve të shumta në mjedis me kalimin e kohës, duke marrë parasysh ndërveprimet e tyre dhe çdo sinergji ose kompromis. Në kontekstin e VSM-së, është e rëndësishme të merren parasysh efektet kumulative sepse projektet ose aktivitetet individuale mund të kenë ndikime minimale në vetvete, por kur kombinohen me projekte ose aktivitete të tjera, efektet kumulative mund të jenë të rëndësishme. Kjo mund të rezultojë në degradimin e mjedisit dhe përkeqësimin e cilësisë së jetës për komunitetin.

Për qëllime vlerësimi të mëtejme, do të konsiderohen prioritetet strategjike të planit për secilën fushë tematike, të cilat potencialisht mund të kenë ndikim në mjedis.

Elementet e PRRH												
Elementet që vlerësohen	Ndërtimi i QKMF së re	Ndërtimi i infrastrukturës për ngrohje qendrore me kogjenerim	Rregullimi i shtratit të lumit Vërboc	Zgjerimi dhe ndërtimi i sheshit Fehmi e Xhevë Lladrovci	Ndërtimi, zgjerimi dhe rikonstruimi i rrugëve të asfaltuara në Drenas – (Xhevat Demaku, Besim Mala dhe Fehmi dhe Xhevë Lladrovci)	Hartimi i Planit të Mobilitetit	Projektimi dhe ndërtimi i qendrës së mobilitetit në Glogoc	Krijimi i sipërfaqeve të gjelbra në mesbiloqeve të banimit dhe përgjatë rrugëve të qytetit	Rindërtimi dhe modernizimi i blloqeve urbane	Zhvillimi i hapësirave të parkimit përgjatë rrugëve në qytet	Zhvillimi i ndërtësive të reja rezidenciale, krijimi i më shumë njësisve të banimit për akomodim të kërkesave për banim	Zhvillimi i ndërtësive komerciale (dyqane, restorante) krijimi i më shumë vendeve të punës
Uji	N	N	N	B	C	N	C	++	C	N	B	B
Ajri	N	N	N	N	B	++	++	++	C	B	B	B
Toka	N	B	N	C	B	++	C	++	C	C	A	B
Klima	N	N	N	C	C	++	++	++	N	C	C	C
Zhurma	B	N	N	N	B	++	++	++	C	B	B	A
Flora/Fauna	N	N	N	N	N	++	N	++	N	C	C	C
Peizazhi	B	N	++	++	B	++	N	++	C	C	B	B
Mbeturinat	A	B	B	B	C	++	N	++	C	C	A	A
Trashëgimia kulturore	N	N	N	N	N	N	N	++	N	C	N	N

Tabela 4 Analizë matricore e ndikimeve të prioriteteve strategjike që parasheh PRRH

Matrica përfshin të gjitha projektet e propozuara brenda planit dhe analizon ndikimin e tyre me jetësimin e secilit, si kombinim i ndikimeve nga zbatimi i aktiviteteve të planit lidhur me aspekte të ndryshme mjedisore.

Kurse sa i përket fazës së ndërtimit në të cilën ndikimet mjedisore vlerësohen të jenë më të mëdha se gjatë funksionimit, ato priten të jenë të administrueshme dhe të përkohshme. Ato përfshijnë:

- Pluhur dhe rritje të niveleve të zhurmës nga aktivitetet e gërmimit dhe transportimit të materialeve;
- Gjenerimi i mbetjeve të ndërtimit;
- Derdhje aksidentale të vajrave dhe lubrifikantëve;
- Shqetësim i trafikut;
- Ndikime mbi hidrologjinë e zonës.

3.4 Përshkrimi i ndikimeve

Përshkrimi		Ndikime negative		Ndikime pozitive	
		Faza e punimeve	Faza e funksionimit	Faza e punimeve	Faza e funksionimit
MJEDISI FIZIK	Ajri	Rritje e përkohshme e koncentrimin të grimcave PM10 dhe PM2.5 nga proceset e gërmimit, funksionimi i makinerive dhe qarkullimit mbi sip. e pashtuara, emetimet e gazrave nga djegia e karburanteve të makinerive bartëse	Asnjë ndikim sinjifikant	Asnjë ndikim sinjifikant	- Projektimi i ndërtesave të reja për të përmbushur standardet e efikasitetit të energjisë; - Ulja e trafikut dhe rritja e zonave të këmbësorëve ndikime pozitive në cilësinë e ajrit; - Promovimi i përdorimit të mënyrave më të pastra të transportit dhe reduktim i emetimeve nga aut.private me ngritjen e Qendrës së Mobilitetit
	Toka/dheu	- Dëmtim i cilësisë së dheut me gërmimet për largimin e shtresës së sipërme, hapja e themeleve; - Gjenerimi i mbetjeve të ngurta dhe deponimi jo adekuat; - Ndotje nga pikimet aksidentale të hidrokarbureve, lubrifikantëve; - Gërryerja e tokës së rëndë dhe mekanizmi i erozionit (në kohë me reshje në kanalet e hapura)	Asnjë ndikim sinjifikant	Asnjë ndikim sinjifikant	Implementim i praktikave të qëndrueshme të përdorimit të tokës si sipërfaqe poroze, restaurim i tokës, etj.
	Zhurma	Ndotja akustike dhe vibrate si pasojë e punës me mjete (bartëse, mikserë, makineritë e rënda)	Asnjë ndikim sinjifikant	Asnjë ndikim sinjifikant	Reduktimi i përdorimit të automjeteve minimizon shqetësimin nga zhurmat Rrugët e reja unazore devijojnë një pjesë të trafikut larg zonës së mbipopulluar më pare.

	Uji	• Shkarkime të ujërave të ndotura nga sedimentet, ujërat e shiut bien në kontakt me dherat; • Rjedhja e derivateve dhe vajrave ndikon në ndotjen e uj. sipërfaqësorë, në rast reshjesh depërtojnë në uj.nëntokësorë;	Asnjë ndikim sinjifikant	Asnjë ndikim sinjifikant	• Rregullimi i shtratit të lumit mund të përmirësojë cilësinë e ujit duke reduktuar ndotjen, duke përmirësuar rrjedhën e ujit dhe habitatet ujore;
	Mbeturinat	• Gjenerim i mbetjeve nga ndërtim/demolimi, mbetje nga aktiviteti i punonjësve;	• Zgjerimi i shërbimeve, objekteve sjell gjenerimin e sasive më të mëdha mbetjesh	Asnjë ndikim sinjifikant	Asnjë ndikim sinjifikant
	Peizazhi	• Ndryshime të përkohshme vizuale nga pajisjet që qëndrojnë përkohësisht në zonën e projektit, dhe prania e grumbujve të dheut apo materialeve të ndërtimit;	Asnjë ndikim sinjifikant	Asnjë ndikim sinjifikant	• Shtimi i hapësirave të gjelbra përmirëson cilësinë e mjedisit në tërë zonën e planit
MJEDISI NATYROR		Asnjë ndikim sinjifikant	• Me dendësimin e ri të banimit individual dhe shërbimeve tjera, kërkesat për shfrytëzimin e resurseve natyrore rriten dhe ndikimet për shfrytëzimin e tyre janë të pashmangshme	Asnjë ndikim sinjifikant	Asnjë ndikim sinjifikant
MJEDISI SOCIAL DHE KULTUROR		• Shqetësim nga zhurmat dhe aktivitetet ndërtimore; • Ndryshimet fizike cojnë në ndryshim në mënyrë si banorët ndërveprojnë në përditshmërinë e tyre; • Kufizim aksesit ose parkimi, pengesaa në modelet normale të trafikut;	• Mundësi konfliktesh ndërmjet përfituesve dhe jo përfituesve të komunitetit	Asnjë ndikim sinjifikant	• Ndryshimet nuk prekin objekte të trashëgimisë kulturore, natyrore

Tabela 5 Përshkrimi i ndikimeve negative dhe positive në elementet mjedisore

4. IDENTIFIKIMI I MASAVE PËR ZBUTJEN E NDIKIMEVE NË MJEDIS

Bazuar në seksionin më lartë mbi analizën e ndikimeve të mundshme në mjedis nga projektet e propozuara në PRRH “Qendra e Qytetit” Glllogoc, jetësimi i tyre në tërësi paraqet potencial të vogël për ndikim negativ në mjedis, përveç se mundësia për zgjerimin e zonave të banimit potencialisht sjell ndikime negative në mjedis kryesisht në zonën me dendësi të lartë banimi, ku kemi të bëjmë me aktivitete si banimi individual dhe shërbime përcjellëse tregtare, bankare, profesionale, shkollore, argëtuese, rekreative, parkingje publike, ndërtesa me shumë njësi, etj, prandaj dhe ndikimet mjedisore lidhen direkt me këto aktivitete. Koncentrimi më i madh i ndotjes paraqitet në fazën e punimeve, megjithatë, ndikimet mjedisore janë të kontrollueshme dhe me zbatimin e masave për mbrojtjen e mjedisit dhe masave zbutëse të përshkruara ndikimet mund të minimizohen. Përveç kësaj, lista e nën projekteve të mundshme në zonën e planit nuk është plotësisht e përcaktuar dhe janë të mundshme llojet e tjera të ndikimeve.

4.1 Masat e nevojshme për zbutjen e ndikimeve në komponentët mjedisorë

Ndikimet potenciale të pafavorshme që priten nga aktivitetet në zonën e planit (ZBM-U dhe ZBL-U), duhet të minimizohen duke zbatuar në mënyrë strikte legjislacionin mjedisor kombëtar dhe lokal, procedurat dhe udhëzimet si dhe masat dhe monitorimet e përcaktuara nga VSM-ja.

PRRH identifikon të gjitha kushtet ndërtimore, ndër të tjera edhe kushtet për rregullimin e hapësirës bashkë me masat mbrojtëse për sipërfaqen e planifikuar, ku përveç sipërfaqeve përcjellëse – rregullimit të jashtëm, potencon masat mbrojtëse për ujërat (nëntokësor dhe sipërfaqësor), ajrin, tokën, vlerat natyrore, historike e kulturore, zhurmat dhe masat mbrojtëse nga fatkeqësitë natyrore. Ndër të tjera, VSM do të formulojë specifikisht masat adekuate përmirësuese që do të rezultojnë nga plani.

4.1.1 Cilësia e ujërave dhe tokës

- Cilësia e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë mund të preket nga rrjedhjet eventuale të makinerive gërmuese dhe transportuese, apo derdhjeve të rrezikshme që vijnë nga mbeturinat, me ç’rast rekomandohet pajisja me kontejnerë ekstra që vihen në kontakt me tokën, duke shmangur kontaktin e lëngjeve me tokën;
- Në raste të derdhjeve të rrezikshme, të pastrohet vendi dhe ndiqen procedurat dhe masat për magazinimin e mbeturinave të rrezikshme dhe procesin e trajtimit të tyre, pajisjet dhe veprimet me to, sipas legjislacionit në fuqi për mbeturina;
- Në raste të rrjedhjeve të ujërave të ndotura nga vendpunishte, është shumë e rëndësishme që ato të trajtohen në gropa septike para se të derdhen në recipient. Pastrimi i së njëjtës duhet bërë nga kompani të licensuara;

- Dherat e gjeneruar nga procese të gjermimit rekomandohet të depozitohen në afërsi të zonës së gjermimit dhe të ruhen nga shkarjet në rast të reshjeve duke e rrethuar me barriera p.sh. gjeotekstil, për t'u përdorur për mbushje të terrenit. Në kushte të pjesës së dheut të mbetur, duhet të dërgohet në deponinë rajonale.

4.1.2 Cilësia e ajrit

Shkarkimet në ajër përfaqësohen kryesisht nga grimcat e pluhurit gjatë fazës së punimeve, aktivitetit të makinerive në hapësirën punuese, dhe emetimi i gazrave nga mjetet motorrike.

- Përdorimi eficient i makinerive që djegin karburant, duke ulur kështu konsumin pa nevojë të lëndës djegëse dhe njëkohësisht nivelet e emetimit të gazrave nga djegia e lëndës djegëse, të tilla si: SO₂, CO₂, NO_x, VOC;
- Përdorimi i karburantit pa plumb mund të moderojë ndikimin në ajër nga funksionimi i makinerive;
- Ngarkesat e automjeteve që kanë gjasa të lëshojnë pluhur duhet të mbulohen;
- Rugët, vendpunishtet dhe vendet e trajtimit të materialeve pastrohen dhe spërkaten me ujë sidomos në periudha thatësire dhe me erëra;
- Masa adekuate për minimizimin e niveleve të pluhurit gjatë punës me gjermues dhe kamiona transportues, duke bërë lagjen e sipërfaqes me ujë (gjithmonë në sasi të cilat nuk krijojnë rrjedha);
- Në raste të erërave të forta, duhet bërë kufizimi i aktiviteteve siç mund të jetë gjermimi, dhe grumbullimi i dheut të pozicionohet në mënyrë të mos jetë i cenueshëm nga erozioni i erës. Shkarkimet në fazën e funksionimit do të jenë brenda kufinjve të lejuar;
- Materialet ndërtimore të ruhen në vende të përshtatshme të mbuluara për të minimizuar pluhurin;
- Materialet e mbetura dhe rezerva të tjera mbahen larg rrugëve ujore, vendeve të ndjeshme ndaj erozionit dhe larg linjave të drenazhit;
- Të evitohet sa më shumë të jetë e mundur lëvizja e makinerive të ndërtimit brenda vendpunishtes.

4.1.3 Ndotja nga zhurmat

Gjatë punimeve, nivelet e zhurmës rriten nga aktiviteti i pajisjeve të rënda, ku si rrjedhojë ndikohen negativisht objektet e zonës që gjenden brenda rrezes së ekspozimit 150-200m.

- Është e rëndësishme që makineritë të jenë të pajisura me amortizues zhurmash dhe gazesh në sistemin e shkarkimit;
- Përdorimi i barrierave mbrojtëse që reduktojnë nivelin e zhurmave sidomos në afërsi me objektet;
- Cdo rritje e lartësisë së barrierave mbrojtëse me 1 m lartësi, redukton nivelin e zhurmave me 1.5 dB;
- Nivelet e zhurmës nuk duhet të tejkalojnë nivelet prej 55dB gjatë ditës dhe mbrëmjes dhe 45 dB gjatë natës;
- Operimi në vend punishte do të kufizohen nga ora 7:00 deri në ora 19:00 (dakorduar në leje);
- Përdorimi i teknikave dhe pajisjeve konform standardeve të BE që emetojnë nivele zhurme brenda niveleve të lejuara do të minimizojë ndikimin e tyre në mjedis;
- Hartimi i Planit të Veprimit për Zhurmat dhe Hartën e Zhurmës, përmes së cilave do të identifikohen lokacionet që i ekspozohen zhurmës, prezantimi i tyre në hartë dhe propozimin e masave për parandalimin dhe zvogëlimin e ndotjes nga zhurma.

4.1.4 Flora, fauna dhe peizazhi

- Të ndalohet rreptësisht përhapja e zjarreve dhe çdo lloj shqetësimi i kafshëve;
- Kujdes dhe mirëmbajtje sistematike e sipërfaqeve ekzistuese të gjelbërimit dhe atyre që do të mbjellen;
- Lëvizje e lokacionit të drunjve/bimëve ekzistuese, vetëm nëse konstatohet se është e nevojshme të prehet;
- Të respektohen distancat dhe metodat adekuate të mbjelljeve, duke qenë se është shumë e rëndësishme që me përhapjen e bimës të sigurohemi që të mos ndërhyjë në strukturat ekzistuese apo ato që propozohen;
 - Pemët nuk do të mbjellen para hyrjes së objekteve, në mënyrë që të lejohet qasja e lehtë për zjarrfikësit apo emergjenca të tjera;
 - Distanca minimale midis pemëve 6-9 metra, varësisht species;
 - Distanca minimale nga perimetri i gropës në çdo pengesë të kundërt (mur, hekura/kangjella, etj) të variojë nga 1.2 – 1.8 metra, në varësi të kushteve dhe trafikut në trotuare;

- Gropat duhet të jenë të mëdha me madhësi optimale 1.5 – 3 metra, mjaftueshëm për madhësinë e drurit që duhet të mbillet.
- Integrimi i sistemeve të ujitjes ose praktika të tjera të ruajtjes së lagështisë së dheut janë të nevojshme për hapësirat e mbjellura ose që do të mbjellen në të ardhmen;
- Hartimi i projekteve të veçanta për gjelbërimin, parqet dhe tampon zona.

4.1.5 Gjenerimi i mbeturinave

- Pastrimi, mbledhja dhe largimi nga lokacioni i mbeturinave të gjeneruara gjatë fazës së ndërtimit apo rrënit (dhe jo vetëm) në baza ditore, për evitimin e krijimit të deponive;
- Mbeturinat inerte të depozitohen në deponinë përkatëse të përcaktuar nga komuna;
- Për mbeturinat që krijohen me jetësimin e projekteve relevante, është e nevojshme hartimi dhe zbatimi i një plani të menaxhimit të mbeturinave për sistemin me ndarje si një mënyrë e hedhjes së mbetjeve siç duhet, të sigurt dhe miqësore me mjedisin;
- Kontejnerët duhet të jenë funksionalë për sasinë dhe llojin e mbetjeve që grumbullojnë, dhe planifikohet të jenë të mbyllur me qëllim parandalimin e përhapjes së erërave të pakëndshme dhe përhapjes së mbeturinave;
- Grumbullimi, ndarja, transporti dhe përpunimi i mëtejshëm i mbeturinave realizohet në përputhje me legjislacionin për mbeturina;
- Do të obligohet çdo përgjegjës i mbeturinave të lidhë kontratë me kompaninë menaxhuese të mbeturinave, për kohën, mënyrën dhe obligimet për largimin e tyre.

4.1.6 Trashëgimia natyrore dhe kulturore

Aktivitetet e propozuara nuk dëmtojnë apo prekin statusin e favorizuar të mbrojtjes së llojeve të mbrojtura apo rrezikuara të habitateve, peizazheve, apo asete të trashëgimisë kulturore. Megjithatë, masat e mbrojtjes së trashëgimisë natyrore e kulturore duhet të jenë në pajtueshmëri me dispozitat e ligjit Nr. 02/L-88 për Trashëgiminë Kulturore dhe ligji Nr. 03/L-233 për Mbrojtjen e Natyrës. Është shumë e rëndësishme të mirren parasysh rekomandimet e mëposhtme të cilat derivojnë nga studimi i VSM për HZK për Komunën e Glllogocit:

Trashëgimia kulturore

- Ruajtja e sipërfaqes ekzistuese të gjelbër në kuadër të zonës së monumentit;
- Konservimi dhe mbrojtja e vlerave të aseteve që kanë status të mbrojtur dhe ato të propozuara në funksion të zhvillimit të turizmit;
- Konservimi dhe restaurimi i objekteve të trashëgimisë arkitekturore, arkeologjike;

- Ngritja e vetëdijes së qytetarëve përmes programeve, fushatave vetëdijësuese për rëndësinë e trashëgimisë kulturore dhe natyrore;
- Në rast renovimi, rikonstruktimi apo revitalizimi, gjelbërimi ekzistues nuk duhet të pritët, dëmtohet;
- Peisazhi duhet të reflektojë dhe mbrojtë karakterin si të monumentit ashtu edhe të mjedisit përreth duhet përdorur materialet dhe bimësia lokale;
- Ndalohet vendosja e parkingjeve para apo në afërsi të monumenteve që mund të pengojnë pamjen apo qasjen e lirë në monument;
- Ndalohet vendosja e kiosqeve, tezgave, shportave për mbeturina dhe elementeve tjera montazhe para apo në afërsi të monumenteve që mund të pengojnë pamjen apo qasjen e lirë në monument.

Trashëgimia natyrore

- Të vazhdohet studimi i vlerave natyrore dhe biodiversitetit në tërë territorin e komunës;
- Rritja e numrit të inspektimeve për ndërhyrjet në Zonat e Mbrojtura;
- Të bëhen hulumtime shkencore për florën, faunën dhe habitatet në territorin e të gjitha zonave të mbrojtura të Komunës së Glllogocit;
- Të shtohen aktivitetet për monitorimin e gjendjes dhe mbrojtjen e florës dhe faunës (bimëve endemike dhe mjekuese) dhe ekosistemeve në territorin e Komunës;
- Të shtohen aktivitetet për monitorimin e vendeve turistike, monitorimin e pronave në pronësi private si dhe monitorimin dhe inspektimin e shfrytëzimit të resurseve natyrore;
- Të vendosen tabelat informuese, (aty ku janë dëmtuar) në të gjitha Zonat e mbrojtura;
- Të ndërmerren masa shtesë për mbrojtjen e pyjeve nga prerjet ilegale, zjarret, insektet dëmtues dhe sëmundjet;
- Të rriten aktivitetet dhe veprimet që ndërlidhen me informimin dhe vetëdijesimi i publikut për mbrojtjen e resurseve natyrore;
- Të ndalohen të gjitha veprimtaritë që kanë ndikim shkatërrues për vlerat e trashëgimisë natyrore në territorin e Komunës së Glllogocit.

4.1.7 Mbrojtja e shëndetit dhe eliminimi i aksidenteve të mundshme

- Përgatitja e detyrueshme e masave të sigurisë (udhëzime mbi burimet e aksidenteve, masat mbrojtëse në rast rreziku, furnizimi me mjete mbrojtëse);
- Hartimi i programit të menaxhimit të shëndetit nga kontraktuesi;
- Të destinohen rrugë të veçanta për këmbësorët gjatë implementimit të projekteve, rregullimi i shpejtësisë së caktuar në qarkullimin rrugor dhe shenjëzimi i kalimeve për këmbësorë për uljen e ndikimeve negative për pasiguritë në rrugë;

5. PLANI I MONITORIMIT MJEDISOR

Qëllimi i PMM është që të sigurojë të dhëna përmes të cilave vlerësohet nëse zhvillimi i veprimtarisë është në përputhje me ligjet dhe standardet mjedisore që lidhen me të, për të vlerësuar shkallën e ndikimit (nëse ka), si dhe për të vlerësuar performancën mjedisore të menaxhimit të saj në kuadër të përmirësimit të vazhdueshëm, duke siguruar që aktivitetet e propozuara nuk shkaktojnë nivele të papranueshme të efekteve mjedisore apo rrezik për shëndetin publik. Monitorimi i elementeve të mjedisit është aspekt kryesor për të mbajtur nën kontroll zbatimin e strategjive, planeve, programeve dhe projekteve. Ligji i VSM kërkon monitorimin e pasojave të ndjeshme mjedisore ose shendetesore të zbatimit të planit apo programit, dhe identifikimin e tyre qysh në fazat e hershme me qëllim marrjen e masave zbutëse.

Një kërkesë e tillë parashikohet edhe në nenin 10 të Direktives së BE-së për Vlerësimin Strategjik Mjedisor. Sipas kësaj directive, me qëllim të shmangjen e dublikimeve në procesin e monitorimit, mund të përdoret sistemi aktual i monitorimit, nëse konsiderohet i përshtatshëm.

Institucioni përgjegjës për monitorimin e mjedisit në vendin tonë është MMPHI-ja nëpërmjet AKMM Agjensisë Kosovare të Mbrojtjes së Mjedisit, e cila zbaton monitorimin në bashkëpunim me institucionet përkatëse të ministrive të tjera dhe institucioneve të nivelit qendror dhe lokal. Me qëllim që PRRH të zbatohet me efektivitet dhe të realizohen objektivat dhe synimet që janë përcaktuar në plan, është e domosdoshme dhe kërkesë ligjore të monitorohet zbatimi i planit, për të shmangur që në fazat fillestare ndikimet eventuale negative në mjedis.

PMM përmbledh shumë tregues që perfaqësojnë një numër të konsiderueshëm të elementeve të mjedisit. Mbështetur në Ligjin Nr. 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit, Ligjin Nr. 03/L-230 për Vlerësimin Strategjik Mjedisor dhe Ligjin Nr. 08/L-181 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis, Komuna e Glogocit ka për detyrë të kryej monitorimin e të gjitha aktiviteteve në kuadrin e zbatimit të PRRH.

PMM të përmbush funksionet si më poshtë:

- Masat mjedisore lehtësuese, të cilat janë një seri masash specifike të përgatitura mbi bazat e njohjes paraprake të ndikimeve në mjedis në të ardhmen, nga ndërtimi. Këto masa propozohen për të lehtësuar ndikimet potenciale negative dhe të ulin nivelet e pranueshme të përcaktuara nga standardet e aplikueshme, ku janë të përshtatshme;
- Gjatë fazës së punimeve, programi i monitorimit do të jetë shumë i rëndësishëm për mbikqyrjen dhe menaxhimin e mjedisit, dhe do të realizojë monitorimin periodik të përbërësve specifik.

Objektivi i VSM	Treguesit e monitorimit	Shpeshtësia	Autoriteti përgjegjës
Uji	Monitorimi i rregullt i cilësisë së ujërave sipërfaqësore dhe ujit të pijshëm, prurjeve, pranisë së ndotësve	6 muaj	Komuna/DSHPE IHMK Instituti Kombëtar i shëndetit publik
Ajri	Monitorimi i rregullt i parametrave të cilësisë së ajrit (PM2.5 PM10, NO2, SO2, CO) në komunë, sidomos afër zonave të banuara pranë projektit	1 muaj	Komuna/DPUMM IHMK
Toka	Monitorimi i cilësisë së tokës; përdorimit të tokës; shkallës së erozionit dhe sedimentimit (nga matësit e humbjes së tokës)	12 muaj	Komuna/DBZHE MBPZHR
Zhurma	Matja e niveleve të zhurmës (dB) së ambientit; nga burimet e transportit; nga kantieret e ndërtimit	1 muaj	Komuna/DPUMM Kontraktuesi
Flora dhe Fauna	Vizita në terren mbi cilësinë e habitateve, korridoreve të gjelbra	6 muaj	Komuna / DPUMM
Peizazhi	Matje të mbulueshmërisë së hapësirave të gjelbra (imazhe satelitore); dendësia e ndërtimit; komoditeti vizual	12 muaj	Komuna / DPUMM
Mbeturinat	Auditimet e mbetjeve për normën e gjenerimit; format e depozitimit; norma e devijimit (me normën e riciklimit dhe kompostimit); menaxhimi i mbetjeve të rrezikshme	3 muaj	Operatori DPUMM/DSHPE
Trashëgimia natyrore dhe kulturore	Pajtueshmëria e aktiviteteve me rregulloret për mbrojtjen e trashëgimisë;	12 muaj	Komuna/DKRS

Tabela 6 Plani i Monitorimit të Mjedisit

6. PËRFUNDIME

Raporti i VSM ka identifikuar dhe përshkruar ndikimet e rëndësishme mjedisore që mund të lindin nga zbatimi i Planit Rregullues të Hollësishëm “Qendra e qytetit”, duke përfshirë ndryshimet në cilësinë e ajrit, ujit, rritjen e ndotjes nga zhurmat, dhe ndryshime të tjera që afektojnë popullatën dhe mjedisin e zonës. VSM gjithashtu identifikon dhe vlerëson alternativa të ndryshme për zhvillimin e planit pikëpamja mjedisore dhe rekomandon masa për zbutjen e çdo ndikimi negativ mjedisor që mund të lind nga zbatimi i planit.

PRrH “Qendra e qytetit” ka bërë identifikimin e problemeve kyçe, si: forma dhe madhësia e ngastrave në zonën qendër, niveli jo i kënaqshëm i infrastrukturës (ndriçimi publik, rrjeti i vjetëruar i kanalizimit dhe ujësjellësit, mungesa e parkingjeve), etj, dhe ofron kushtet dhe propozimin e aktiviteteve për adresimin e problematikave të tilla, konform normave dhe standardeve. PRrH “Qendra e qytetit” tenton të harmonizojë interesat e banorëve në sektorin privat, publik dhe shoqëror, zhvillimet në funksion të zhvillimit socio-ekonomik, respektojë mbrojtjen e mjedisit, dhe zhvillojë lokacionet brenda zonës bazuar në kushte të caktuara. Hartimi i këtij plani shërben për të përcaktuar dhe siguruar kufijtë e zonave të gjelbra, si edhe për të identifikuar dhe zhvilluar hapësira të vogla ç’lodhëse dhe rekreative sportive në zone, si diçka shumë e rëndësishme në aspektin mjedisor dhe social.

Me inventarizimin e saktë të shfrytëzimit të tokës brenda territorit për secilën zonë më vete, është siguruar ruajtja e tokës bujqësore për të gjithë territorin, me rregulla të veçanta për mënyrat e zhvillimit të saj. Pa marrë parasysh kërkesës së lartë për ndërtim (sidomos ndërtim i lartë), në zonën urbane, rëndësi e veçantë i kushtohet infrastrukturës sociale, shëndetësore dhe administrative, pasi që në pjesën e qendrës, ka koncentrim më të madh të zhvillimit.

Plani do të sjellë përmirësime në mjedis, nëse respektohen masat zbutëse të parapara. Mund të shërbejë si një shtysë për të nisur apo çuar përpara iniciativa të reja në të mirë të mjedisit, duke qenë se brenda tij identifikon disa nevoja të tilla. Një ndër to mund të jetë implementimi i sistemeve me ndarje në burim për mbeturinat e gjeneruara, monitorimi i rregullt i cilësisë së ajrit që rezulton me një inventar të ndotjes dhe një pasqyrë të qartë të burimeve të ndotjes dhe nevojave për zbutjen e ndikimit, etj. Krahas dendësisë së pjesëve jo stabile brenda zonës dhe ofrimit të qasjes në shërbime në mënyrë të barabartë dhe të qëndrueshme, plani synon të ruajë trashëgiminë e ndërtimit dhe nxitë vlerat peizazhike. PRRH do të kontribojë në mbrojtjen dhe zhvillimin e parqeve brenda zonës, krahas aspektit të rëndësishëm të parandalimit të zhvillimeve të pa kontrolluara. Përfitimet kryesore të këtij plani lidhen kryesisht me përdorimin në mënyrë me efikasë të tokës.

Raporti i VSM propozon një seri masash zbutëse ndaj ndikimeve të mundshme mjedisore gjatë zbatimit të PRRH, me qëllim të ofrojë alternativat më të favorshme për zhvillim nga pikëpamja mjedisore. Masat zbutëse synojnë që të përmirësojnë gjendjen ekzistuese aty ku standardet mjedisore janë të cenuara dhe të sigurojnë që zhvillimet komunale të bëhen në pajtueshmëri me

standardet mjedisore. Programi i monitorimit të PRRH dhe parametrave mjedisorë do të jetë shumë i rëndësishëm për të garantuar qëndrueshmërinë e zbatimit të planit. Realizimi i monitorimit periodik të treguesve siguron realizimin e objektivave të planit dhe VSM-së.

Me respektimin e plotë të planit, legjislacionit mjedisor për mbrojtjen e mjedisit, masave zbutëse të identifikuara në këtë raport, si dhe në bashkëpunimin të plotë me zyrtarët komunale për mbrojtjen e mjedisit në Komunën e Glogocit, inspektoriatin mjedisor komunal, ky plan konsiderohet i pranueshëm si në aspektin mjedisor, ashtu edhe në atë ekonomik dhe social.

7. REKOMANDIMET

1. Për të vazhduar me një studim më të thelluar mbi ndikimet mjedisore të planifikimit urban në Zonën e Qendër;
2. Për të vlerësuar dhe adresuar potencialet e ndikimit të planifikimit urban në zonën e qendër, duke përfshirë risqet e ndryshimit të klimës, efektet në mjedisin ujor, kufizimet në faunën e zonës, dhe ndikimin në biodiversitetin e zonës;
3. Identifikimi i mënyrave efektive për të minimizuar ndikimet e planifikimit urban në Zonën Qendër, duke përfshirë përdorimin e teknikave të pastrimit të ajrit, kursimit të ujit, dhe kursimit të energjisë;
4. Rekomandimi për të siguruar qëndrueshmërinë e planifikimit urban në Zonën Qendër duke përfshirë mbajtjen e një baze të qartë të informacioneve mjedisore dhe mbikëqyrjen e vazhdueshme të ndikimeve;
5. Rekomandimi për të siguruar që planifikimi urban i Zonës Qendër të jetë në përputhje me rregullat dhe ligjet ekzistuese për mbrojtjen e mjedisit;
6. Siguruar që planifikimi urban i Zonës së Qendër të respektojë komunitetin lokal dhe të ketë një rëndësi të veçantë për të mbrojtur jetën e njerëzve, burimet natyrore dhe mjedisin në përgjithësi;
7. Rekomandimi për të siguruar që planifikimi urban i zonës qendër të përfshijë komponentë të qëndrueshëm të menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë grumbullimin, transportin, trajtimin dhe riciklimin;
8. Planifikimi urban i Zonës Qendër të përfshijë një kursim të energjisë dhe një përdorim të efektshëm të ujit, duke përfshirë edhe përdorimin e teknologjive të qëndrueshme të energjisë dhe të ujit;
9. Rekomandimi për të siguruar që planifikimi urban i zonës së qendër të përfshijë një ndërgjegjësim të qytetarëve për mbrojtjen e mjedisit dhe përdorimin efektiv të burimeve natyrore.